

Seleucia

Sayı XIV - 2024

Olba Kazısı Serisi

Seleucia XIV

Olba Kazısı Serisi

Seleucia, uluslararası hakemli dergidir ve her yıl Mayıs ayında bir sayı olarak basılır. Yollanan çalışmalar, belirtilen yazım kurallarına uygunsayınlanı, çalışması yayınlanan her yazar, çalışmanın baskı olarak yayınlanmasını kabul etmiş ve telif haklarını Seleucia yayınına devretmiş sayılır. Seleucia kopya edilemez ancak dipnot referans gösterilerek yayınlarda kullanılabilir.

Seleucia Dergisi, Sayı IV - 2014'den itibaren TR Dizin Ulakbim'de ve 2021'den itibaren Erih Plus'ta taranmaktadır.

<http://www.seleuciadergisi.com>

Editörler

Emel Erten
Diane Favro
Fikret Yeğül
Murat Özyıldırım (Baş Editör)
Yavuz Yeğün

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Halit Çal
Prof. Dr. Çiğdem Dürüşken
Prof. Dr. Efrumiye Ertekin
Prof. Dr. Emel Erten
Prof. Dr. Diane Favro
Prof. Dr. Turhan Kaçar
Prof. Dr. Sedef Çokay Kepçe
Prof. Dr. Gülgün Koroğlu
Prof. Dr. Erendiz Özbayoğlu
Prof. Dr. Harun Taşkiran
Prof. Dr. Mehmet Tekocak
Prof. Dr. Ceren Ünal
Prof. Dr. Fikret K. Yeğül
Prof. Dr. Ayşe Fatma Erol
Doç. Dr. Erkan Alkaç
Doç. Dr. Sabri Arıcı
Doç. Dr. Fiğen Çevirici Coşkun
Doç. Dr. Merih Erek
Doç. Dr. Kasım Oyarçın
Doç. Dr. Fikret Özbay
Doç. Dr. Sema Sandalcı
Doç. Dr. Muammer Ulutürk
Doç. Dr. Yavuz Yeğün
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Murat Özgen
Dr. Vujadin Ivanisevic
Dr. Murat Özyıldırım

Seleucia
Olba Kazısı Serisi
Sayı: XIV
Yıl: 2024

ISSN: 2148-4120
ISBN: 978-625-6925-52-6

Yazışma Adresi

Dr. Murat Özyıldırım
Mersin Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Arkeoloji Bölümü
Çiftlikköy Kampüsü, 33343 Mersin - Türkiye.
Tel: 00 90 324 361 00 01 - 4735
E-posta: muratozyildirim@mersin.edu.tr

Yayının Adı: Seleucia (Dergi)

Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın

Yayın Şekli: Yıllık - Türkçe ve İngilizce.

Yayın Sahibi: Bilgin Kültür Sanat Org. Yay. Bas.
Dağ. Paz. Gıd. İnş. San ve Tic. Ltd. Şti. adına
Engin Devrez

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Engin Devrez

Yayının İdare Adresi: Bilgin Kültür Sanat Şti. Ltd.
Selanik 2 Cad. 64/13, Karadeniz İşhanı 3. Kat
Kızılay - Ankara
Tel: 0312 419 85 67
Sertifika no: 20193
www.bilginyayinevi.com
E - posta: bilginkultursanat@gmail.com

Baskı

Dijital Baskı Merkezi (Osman Sami Solak)
İvedikköy Mh. 1492. Cd. Yenimahalle / AN-
KARA
Tel: 0533 577 6514
Matbaa Sertifika No: 70810

Teknik Düzenleme

Arş. Gör. Burak Erdem

Dağıtım

Selanik 2 Cad. 64/13, Karadeniz İşhanı 3. Kat
Kızılay - Ankara
Tel: 0312 419 85 67

Seleucia | Sayı XIV | Mayıs 2024

A Comment on the Two Mold-Blown Glass Vessels from Anatolia: Christian Affiliations in Roman Imperial Glass
Anadolu Buluntusu Kalıba Üfleme İki Cam Vazo Konusunda Bir Yorum: Roma İmparatorluk Dönemi Camcılığında Hristiyanlıkla İlgili Çağrışımlar
Emel Erten – Güven Sevencan
11

Isaura Territoriumu'ndan Yeni Bir Yazıt
A New Inscription From Isaura's Territorium
Osman Doğanay - Murat Aydaş
23

2017-2019 Lebedos Yüzey Araştırmalarında Ele Geçen Siyah Firnisli Attika Seramikleri
Attic Black-Glazed Pottery from Lebedos Discovered During Archaeological Surveys from 2017 to 2019
Figen Çevirici-Coşkun
31

Ahlat Müzesi'nden Bir Grup Urartu Eseri
A Group of Urartian Artifacts from Ahlat Museum
Bilcan Gökçe - Mikail Ercek - İlhan Kılıç
65

Sinop Balatlar Kilisesi Kazılarında Ele Geçen Herakleia Pontika Amphora Buluntuları
Heracleia Pontica Amphorae from Sinop Balatlar Church Excavations
Gülseren Kan Şahin – Ebru Batmaz
85

Yeni Arkeolojik Araştırmalar Işığında Avanos ve Çevresi: Geç Hellenistik Dönemden Geç Antik Çağ'a
Avanos and its Environs in the Light of Recent Archaeological Research: From the Late Hellenistic Period to Late Antiquity
Handan Yıldızhan
119

Trade Relations of Tarsus in the Light of Amphora Finds: From Roman Imperial Period to Late Antiquity
Amphoralar Işığında Tarsus'un Ticari İlişkileri: Roma İmparatorluk Dönemi ve Geç Antik Çağlar
Erkan Alkaç
149

British Museum'da Bulunan Phryg Başlıklı ve Yaşmaklı Bir Büst
The Bust with Phrygian Cap and Yashmak in the British Museum
Meral Hakman
167

Eminler Höyük Erken Tunç Çağı III Seramik Buluntuları ve MÖ III. Binyıl Sonlarında Karaman Ovası
Eminler Höyük Early Bronze Age III Pottery and Karaman Plain at the End of the 3rd Millennium BC
Yalçın Kamış – Tuğçe Şener
187

A Stamped Rhodian Amphora from the British Museum: A New Eponym-Fabricant Couple
British Museum'dan Müburlü Bir Rhodos Amphorası: Yeni Bir Yönetici-Üretici Çifti
Erkan Alkaç – Handegül Canlı
217

Sisan Höyük'ten Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri
Hellenistic and Roman Pottery from Sisan Höyük
Hatice Körsulu – Cemile Gültekin
229

Koloe (İzmir-Kiraz) Buluntusu Roma Heykeltıraşlık Eserleri Üzerine Yorumlar
Comments on the Roman Sculpture from Koloe (Kiraz - İzmir)
Ali Özkan
273

Büyük Deller Hellenistik Dönem Seramikleri Üzerine Ön Değerlendirmeler
Preliminary Analysis of the Hellenistic Pottery from Büyük Deller
Burcu Tüysüz - Işıl Demirtaş - Pınar Çaylı
297

Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium
A Group of Terracotta Unguentaria from Akşehir Nasreddin Hodja Archaeology and Ethnography Museum
Nizam Abay – Cüneyt Öz
329

PRAEFATIO

Seleucia'nın 2024 yılı, XIV. sayısını okurlarımıza sunmaktan ve bu sayıda da seçkin arkeolojik çalışmalara yer vermekten dolayı gurur ve mutluluk duymaktayız.

Seramik çalışmalarının ağırlıklı olduğu bu sayımızda özellikle de Orta Anadolu seramik buluntuları konusundaki çalışmalara yoğunluklu olarak yer verilmektedir. Cappadocia'daki Aksaray Büyük Deller kazısı ile Lycaonia bölgesindeki Karaman Sisan Höyük kazısı seramiklerine ilişkin makalelerin yanında Karaman Eminler Höyük araştırmalarında tespit edilen Erken Tunç Çağı III seramik buluntularına ilişkin çalışma bölge tarihinin çok daha erken evrelerini yansıtmakta; MÖ üçüncü binyıl sonlarında Karaman Ovası yerleşimleri konusunda aydınlatıcı bilgiler sunmaktadır. Yine Orta Anadolu arkeolojisini aydınlatan verileri içeren bir makale de Cappadocia'da Avanos ve çevresinde yapılan yüzey araştırmalarının sonuçlarını okuyucularımıza sunmaktadır. Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi koleksiyonunda yer alan bir grup pişmiş toprak unguentarium'un ele alındığı çalışmada incelenen eserlerin birçoğu her ne kadar müzeye satın alma ve zoralmı yolu ile ulaşmış olsalar da bunların bir kısmının Akşehir'de ele geçmiş olması, karşılaştırmalar yapma imkanını vermekte ve bölgenin MÖ birinci yüzyıl ortaları ile MS ikinci yüzyıl arasındaki tarihine ışık tutmaktadır.

Bu sayıda sadece Orta Anadolu değil, diğer bölgelerinden gelen seramikler konusundaki çalışmalara da yer verilmektedir. Tarsus buluntusu Roma İmparatorluk Dönemi ve Geç Antik Çağ amphoraları bağlamında kentin diğer bölge ve merkezlerle kurduğu geniş ilişki ağı ile ilgili sonuçlara ulaşılmakta; Batı Anadolu seramik çalışmaları ise Lebedos yüzey araştırmalarında ele geçen siyah firnisli Attika seramikleri ile temsil edilmektedir. Karadeniz bölgesi arkeolojisini yansıtan bir seramik çalışması "Sinop Balatlar Kilisesi Kazılarında Ele Geçen Herakleia Pontika Amphora Buluntuları" başlığını taşımaktadır. British Museum koleksiyonundaki mühürlü bir Rhodos amphorasından yola çıkılarak, Hellenistik Dönem'deki yönetici-üretici bağlantısı konusuna yaklaşımlar getirilen çalışmanın da okuyucularımızın ilgisini çekeceğini ümit etmekteyiz.

Seleucia'nın XIV. sayısında heykeltıraşlık çalışmalara da yer almaktadır. Bunlardan ilki, Tire Müzesi'nde bulunan İzmir-Kiraz (Koloe) buluntusu Roma heykeltıraşlık eserlerine ilişkindir. Bunların kökenlerinin Philadelphia heykel üretim merkezine dayandığı önerilmektedir. British Museum'da bulunan Phryg başlıklı ve yaşmaklı

büst ayrıntılı olarak değerlendirildikten sonra eserde bir kadının betimlenmekte olduğu ve bunun bir Parthia personifikasyonu olduğu önerisinde bulunmaktadır.

Bu sayıda cam çalışmalarına ilişkin tek makalede Anadolu buluntusu olan ve kalıba üfleme tekniğinde yapılmış iki cam vazoyorumlanmakta ve bunların Hıristiyanlıkla ilgili olan çağrışımları ele alınmaktadır.

“Isaura Territorium’undan Yeni bir Yazıt” başlıklı makalede bir Pers adı olarak değerlendirilen Sisiphernes’in yer aldığı Roma İmparatorluk Dönemi heykel kaidesi üzerindeki yazıt tanıtılmaktadır. Doğu Anadolu’nun Demir Çağı’nı yansıtan bir çalışma olarak “Ahlat Müzesi’nden Bir Grup Urartu Eseri” başlıklı makalenin araştırmacılara çeşitli malzeme grupları üzerinde yaptıkları çalışmalarda fayda sağlayacağını düşünüyoruz.

Editörler:

Prof. Dr. Emel Erten

Prof. Dr. Diane Favro

Prof. Dr. Fikret Yegül

Dr. Murat Özyıldırım (Baş Editör)

Doç. Dr. Yavuz Yeğin

PREFACE

In Seleucia's 2024 issue we are proud and happy to present many distinguished archaeological studies. This issue focuses mainly on pottery studies, particularly on the finds from Central Anatolia such as the material from Aksaray Büyük Deller excavations in Cappadocia or Karaman Sisan Höyük excavations in Lycaonia. Early Bronze Age III pottery discovered in Karaman Eminler Höyük provides data on much earlier phases of the history of the Karaman Plain providing enlightening information about the Karaman Plain in the late third millennium BC. Another illuminating article on the archeology of Central Anatolia presents to our readers the results of the surface surveys carried out in Avanos and its surroundings in Cappadocia. Although many of the terracotta unguentaria studied in another article in the collection of Akşehir Nasreddin Hoca Archeology and Ethnography Museum reached the museum through purchase and confiscation, the fact that some of them were recovered in Akşehir makes it possible to make comparisons and sheds light on the settlement history of the region between the mid-first century BC and the second century AD.

This issue includes studies on pottery not only from Central Anatolia but also from other regions. The study on the Roman Imperial and Late Antique amphorae found in Tarsus reveals the wide network of relationships established by the city with other regions and centers. Western Anatolian finds are represented by an article on the black glazed Attic pottery found in the Lebedos surface surveys and Black Sea region by another study on the Heracleia Pontica amphorae discovered in Sinop Balatlar Church Excavations. We hope that the study, which approaches the issue of the manager-producer connection in the Hellenistic Period, based on a sealed Rhodian amphora in the British Museum collection, will attract the attention of our readers.

This issue also includes articles on ancient sculptures. The first example is related to the Roman sculptural pieces found in Izmir-Kiraz (Koloë) now in the collection of Tire Museum. It is suggested that they are the works of sculpture production center in Philadelphia. After a detailed evaluation of the bust with Phrygian cap and yashmak (veil) in the British Museum, it is suggested that the work depicts a woman and is a Parthia personification.

The only article on glass is a comment on two Roman mold-blown glass vessels found in Anatolian findspots and with possible Christian connotations.

The inscription on the Roman Imperial Period statue base mentioning Sisiphernes, which is considered a Persian name, is introduced in another article. As a study reflecting the Iron Age of Eastern Anatolia, we think that the article titled “A Group of Urartian Artifacts from the Ahlat Museum” will benefit researchers in their studies on various material groups.

Editors:

Prof. Dr. Emel Erten

Prof. Dr. Diane Favro

Prof. Dr. Fikret Yegül

Dr. Murat Özyıldırım (Editor in Chief)

Assoc. Prof. Dr. Yavuz Yeğin

Olba Kazısı Serisi

Seleucia

Makale Başvuru Kuralları

Seleucia, Olba Kazısı yayını olarak yılda bir sayı yayınlanır. Yayınlanması istenen makalelerin en geç Şubat ayında gönderilmiş olması gerekmektedir. Seleucia, arkeoloji, eski çağ dilleri ve kültürleri, eski çağ tarihi, sanat tarihi konularında yazılan, daha önce yayınlanmayan yalnızca Türkçe, İngilizce çalışmaları ve kitap tanıtımlarını yayımlar.

Yazım Kuralları

Makaleler, Times New Roman yazı karakterinde, word dosyasında, başlık 12 punto baş harfleri büyük harf, metin ve kaynakça 10 punto, dipnotlar 9 punto ile yazılmalıdır. Sayfa sayısı, kaynakça dâhil en çok on sayfa olmalıdır. Müze, kazı, yüzey araştırması malzemelerinin yayın izinleri, makale ile birlikte yollanmalıdır. Kitap tanıtımları, üç sayfayı geçmemelidir. Çalışmada ara başlık varsa bold ve küçük harflerle yazılmalıdır. Türkçe ve İngilizce özetler, makale adının altında, 9 punto, iki yüz sözcüğü geçmemelidir. Özetlerin altında İngilizce ve Türkçe beşer anahtar sözcük, 9 punto olarak “anahtar sözcükler” ve “keywords” başlığının yanında verilmelidir. Doktora ve yüksek lisans tezlerinden oluşturulan makaleler, yayına kabul edilmemektedir.

- Dipnotlar, her sayfanın altında verilmelidir. Dipnotta yazar soyadı, yayın yılı ve sayfa numarası sıralaması aşağıdaki gibi olmalıdır. Demiriş 2006, 59.
- Kaynakça, çalışmanın sonunda yer almalı ve dipnottaki kısaltmayı açıklamalıdır.

Kitap için:

Demiriş 2006 Demiriş, B., Roma Yazınında Tarih Yazıcılığı, Ege Yay., İstanbul.

Makale için:

Kaçar 2009 Kaçar, T., “Arius: Bir ‘Sapkın’ın Kısa Hikayesi”, Lucerna Klasik Filoloji Yazıları, İstanbul.

- Makalede kullanılan fotoğraf, resim, harita, çizim, şekil vs. metin içinde yalnızca (Lev. 1), (Lev. 2) kısaltmaları biçiminde “Levha” olarak yazılmalı, makale sonunda “Levhalar” başlığı altında sıralı olarak yazılmalıdır. Bütün levhalar, jpeg ya da tift formatında 300 dpi olmalıdır. Alıntı yapılan levha varsa sorumluluğu yazara aittir ve mutlaka alıntı yeri belirtilmelidir.
- Levha sayısı her makalede 10 adet ile kısıtlıdır.
- Latince - Yunanca sözcüklerin yazımında özel isimlerde; varsa Türkçe ek virgülle ayrılmalı, örneğin; Augustus’un, cins isimler italik yazılmalı, varsa Türkçe ek, italik yapılmadan sözcüğe bitişik yazılmalıdır, örneğin; *caveanın*.
- Tarih belirtilirken MÖ ve MS nokta kullanılmadan, makale başlıkları ile yazar ad ve soyadlarında sadece baş harfler büyük harf olarak yazılmalıdır.

Olba Excavations Series

Seleucia

Scope

Seleucia is annually published by the Olba Excavations Series. Deadline for sending papers is February of each year. Seleucia features previously unpublished studies and book reviews on archaeology, ancient languages and cultures, ancient history and history of art written only in Turkish or English.

Publishing Principles

Articles should be submitted as word documents, with font type Times New Roman, font sizes 12 points for headings (first letters should be capitalized), 10 points for text, and 9 points for footnotes and references. The number of pages of each article should not be longer than ten pages, including the bibliography. If the study is on some material/materials from a museum or an excavation, the permission for publication should be submitted together with the article. The book reviews should not be longer than three pages. If there are sub-titles, the headings should be written bold with small letters. Abstracts written in both Turkish and English should appear below the heading of the article, should be size of 9 points and minimum count of words should be 200. Below the abstracts, a minimum of 5 keywords for both languages should be included (of size 9 points) below the headings “anahtar sözcükler” and “keywords”. The articles produced out of master’s theses or doctoral dissertations will not be accepted for publication.

- Footnotes should be given under each page. The ordering of author surname, year of publication and page number should be as follows: Demiriş 2006, 59.
- The reference list should appear at the end of the study and should explain the abbreviation given in the footnote.

Book format:

Demiriş 2006 Demiriş, B., Roma Yazınında Tarih Yazıcılığı, Ege Yay., İstanbul.

Article format:

Kaçar 2009 Kaçar, T., “Arius: Bir ‘Sapkın’ın Kısa Hikayesi”, Lucerna Klasik Filoloji Yazıları, İstanbul.

- Photographs, pictures, maps, drawings, figures etc. used in the article should be referred to in the text as (Fig. 1), (Fig. 2) as abbreviations, and an ordered list of these items should appear at the end of the article under the heading “Figures”. All figures should be in JPEG or TIFF format with 300 dpi. If there are figures cited, the responsibility lies with the author and citation should be explicitly given. The number of figures for each article is limited to 10.

2017-2019 Lebedos Yüzey Araştırmalarında Ele Geçen Siyah Firnisli Attika Seramikleri

Figen Çevirici-Coşkun*

Öz

Lebedos antik kenti, İzmir İli, Seferihisar İlçesi, Ürkmez Köyü, Kısık mevki civarında yer almaktadır. 12 İon kent devletinden biri olan Lebedos'un merkezini, akropolis (Kısıktepe/Belentepe), akropolisin güney doğusunda yer alan küçük yarımada (Adaciktepe) ve bunların arasında kalan kıstak bölgesi (İsthmos) oluşturmaktadır.

Lebedos'ta bugüne kadar yapılan arkeolojik araştırmalar az sayıdadır ve bu çalışmalar yüzey araştırmalarıyla sınırlı kalmıştır. 2017-2019 yılları arasında gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında, seramik ve diğer küçük buluntulara yönelik yoğun yüzey taraması yapmak, çalışma programının en önemli ayaklarından biri olmuştur. Öncelikle, akropolisi, kıstak bölgesini ve yarımadayı içine alacak şekilde bir karelej sistemi oluşturulmuş, sonrasında her plankarede detaylı tarama yapılarak yüzey buluntuları belgelenmiştir. Bu kapsamlı çalışma çerçevesinde, kent hakkında bugüne kadar bilinmeyen yeni veriler elde edilmiştir.

Küçük buluntu grubu içinde Attika üretimi siyah firnisli kap formlarına ait seramik parçalarının küçümsenemeyecek miktarda olması, Attika seramiklerinin ithalatı bağlamında oldukça önemlidir. Söz konusu örneklerin büyük bir kısmı içki kâselerine ait gövde parçalarıdır. Bununla birlikte, tarihlendirilebilecek nitelikte profil veren örnekler de bulunmaktadır ve bu örneklerin tamamını açık kaplar oluşturmaktadır.

Bu çalışmada öncelikle, Lebedos yüzey araştırmaları kapsamında ele geçen Attika üretimi siyah firnisli seramik parçaları tipolojik açıdan incelenip, tarihlendirilmiştir. Ardından Arkaik ve Klasik Dönemlerde, Batı Anadolu ve bilhassa İonia özelinde Attika seramik ithalatı, tarihsel arka plan çerçevesinde irdelenmektedir. Çalışma konusunu oluşturan seramik parçaları Lebedos'un ticari faaliyetlerine yönelik, ilk somut kanıtlar olmaları sebebiyle önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Lebedos, Attika Seramikleri, Seramik İthalatı, Siyah Firnisli Seramikler, Arkeolojik Yüzey Araştırması.

* Doç. Dr. Figen Çevirici-Coşkun, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Kütahya-Türkiye. E-posta: figen.coskun@dpu.edu.tr, Orcid no: 0000-0003-4203-9125.

Attic Black-Glazed Pottery from Lebedos Discovered During Archaeological Surveys from 2017 to 2019

Abstract

The ancient city of Lebedos is located near İzmir Province, Seferihisar District, Ürkmez Village, Kısık locality. The center of Lebedos, one of the 12 Ionian city-states, consists of the acropolis (Kısıktepe/Belentepe), the small peninsula (Adacktepe) located in the southeast of the acropolis, and the isthmus region (Isthmos) between them.

To this day, archaeological studies carried out in Lebedos have been few in numbers and these have been limited to field surveys. During the archaeological field surveys done between 2017 and 2019, intensive surveys for ceramics and other small finds were one of the most important branches of the work program. First, a grid system was created that would include the Acropolis, the Isthmus Region and the Peninsula, then each grid was scanned in detail and any findings were documented. New data about the city that has been unknown until today was brought to light through this comprehensive study.

The considerable number of ceramic sherds belonging to Attic black glazed vessel forms in the small findings group is quite significant in the context of the import of Attic ceramics. Majority of the said examples are body pieces belonging to drinking bowls. Nevertheless, there are also examples with a profile that can be dated, and all of these examples are open vessels.

In this study primarily Attic black glazed ceramic sherds found within the scope of the Lebedos field surveys were typologically examined and dated. Afterward, the imports of Attic ceramics from Western Anatolia and especially Ionia in the Archaic and Classical Periods are examined within the framework of the historical background. The ceramic pieces that constitute the subject of this study are significant since they present the first concrete evidence of the commercial activities of Lebedos.

Keywords: Lebedos, Attic Ceramics, Manufacturing Ceramics, Black Glazed Ceramics, Archaeological field Survey.

Giriş

İzmir'in Seferihisar İlçesine bağlı, Ürkmez köyü sahilinde kayalık bir tepe ile küçük bir yarımada üzerinde kurulmuş olan Lebedos, 12 İon kent devletinden biridir¹. Ana yerleşme alanını deniz kıyısındaki nispeten yüksek bir tepe olan akropolis (Kısıktepe/Belentepe), akropolisin güneydoğusunda yer alan daha alçak bir tepe görünümündeki küçük yarımada ile bu ikisi arasında kalan kıstak bölgesi (Isthmos) oluşturmaktadır (Lev. 4).

Küçük bir yerleşim olması sebebiyle antik yazında az yer verilmiştir, bu nedenle kent hakkındaki bilgilerimiz oldukça sınırlıdır². Özellikle kentin erken dönem tarihi ile ilgili büyük

1 Herodotos, I. 142.

2 Kentin kuruluş efsanesi alışlageldiği gibi İon göçleri sırasında Kodros oğullarının önderliğine bağlanır bkz. Strabon, *Geographika*, 14. 1. 3 (C 633); Pausanias, *Description of Greece*, 7. 3. 5.

bir boşluk bulunmaktadır. Bununla birlikte MÖ 6. yüzyılda, diğer Batı Anadolu yerleşimleri gibi sırasıyla, Lydia ve Pers Krallıklarının hakimiyeti altına girdiği düşünülebilir. MÖ 5. yüzyılda, Pers egemenliğine karşı kurulan Delos Birliğine (478/477) üye olmuş, başlangıçta üç talent olan vergi miktarı bir müddet sonra bir talente düşürülmüştür³. Lebedos'a ait erken nümizmatik veriler MÖ 4. yüzyıl bronz sikkeleridir⁴, takip eden süreçte Hellenistik ve Roma Dönemlerinde de sikke basmaya devam etmiştir⁵. Hellenistik Dönemde, I. Antigonos ve daha sonra Lysimakhos tarafından kent sakinlerinin synoikismos kapsamında Teos ve Ephesos'a yerleştirilmeye zorlandığı, ancak Lysimakhos'un ölümünün ardından I. Antiokhos'un da desteği ile kentin bir polis olarak eski topraklarında kimliğini korumaya devam ettiği bilinmektedir⁶. MÖ 266'da ise Mısır Kralı I. Ptolemaios'un egemenliğine girmiş ve bu dönemde yerleşimde bir dizi imar faaliyeti gerçekleştirilmiştir.

Lebedos'ta bugüne kadar yürütülen arkeolojik araştırmalar da az sayıdadır ve bu çalışmaların çoğunluğunu yüzey araştırmaları oluşturmaktadır⁷. Yüzey araştırmaları dışında, 2016-2017 yıllarında İzmir Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü tarafından, Ürkmez-Mersinalanı mevkiinde sondaj ve kurtarma kazıları gerçekleştirilmiştir⁸. Son dönem yüzey araştırmalarında seramik⁹ ve diğer küçük buluntulara yönelik yoğun yüzey taraması yapmak, çalışma programının en önemli ayaklarından birini oluşturmuştur ve çalışma konumuzu oluşturan seramik grubu, 2017-2019 yılları arasında gerçekleştirilen bu araştırmada tespit edilmiştir¹⁰. Burada sunulan çalışmada, yüzey buluntuları arasında ithal olmaları nedeniyle ayrıcalıklı bir öneme sahip olan siyah fırsli Attika seramikleri tipolojik açıdan incelenip tarihlendirildikten sonra, İonia Bölgesi özelindeki Attika seramik ithalatı bağlamında da değerlendirilecektir. Söz konusu seramik grubu, bugüne kadar sistemli kazısı yapılmamış olması nedeniyle çok az bilgiye sahip olduğumuz Lebedos hakkında yeni veriler sunan ve yayınlanmak suretiyle literatüre kazandırılan ilk buluntu grubunu oluşturmaktadır¹¹.

3 Bean 1995, 130.

4 Kinns 1989, 187, 191.

5 Ager 1998, 18-19.

6 Ager 1998, 5-21.

7 Tuna 1985, 210-215, 221-224; Meriç 1990, 362, 364-366; Ersoy – Koparal 2015, 50-53, 66.

8 Sondaj ve kurtarma kazıları, Ürkmez Mersinalanı Mahallesi, 25-31 Pafta, 226 Ada, 3 ve 4 No'lu parsellerde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar esnasında ele geçirilen seramikler Balaban-Uğur tarafından Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış) kapsamında değerlendirilmiştir bkz. Balaban-Uğur 2019.

9 Bu çalışmalar esnasında Proto Geometrik, Geometrik, Arkaik, Klasik, Hellenistik, Roma ve Bizans Dönemlerini temsil eden çok sayıda seramik parçası gözlemlenmiş ve kent hakkında bugüne kadar bilinmeyen yeni veriler elde edilmiştir. Coşkun 2019, 89-108; Coşkun 2020, 141-155; Coşkun – Çevirici-Coşkun 2020, 571-594.

10 Bu çalışma, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi tarafından 2017-51 proje numarası ile desteklenmiştir.

11 Balaban-Uğur'un "Lebedos Antik Kenti Ürkmez-Mersinalanı Kurtarma Kazısından Ele Geçen Seramikler", konulu Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış) kapsamında değerlendirdiği seramikler arasında yerel üretim siyah fırsli seramik parçaları da bulunmaktadır bkz. Balaban-Uğur 2019, 58-116.

Lebedos'tan ele geçen, katkısız kil yapıları ve parlak firnis özellikleriyle Attika ithali oldukları tespit edilen siyah firnisli seramiklere ait gövde ve kulp parçaları da bulunmaktadır. Ancak bu çalışmada, tarihlendirilebilecek durumda olan örnekler seçilmiş ve incelenmiştir (Lev. 1-3). Bu parçalar değerlendirilirken öncelikle, B. A. Sparkes ile L. Talcott'un profil gelişimi tespit etmek suretiyle alt tiplere ayırarak incelediği, Atina Agorasının sağlam depozitlerinden gelen siyah firnisli seramikler dikkate alınmıştır¹².

Kylik:

Attika'da üretilen en popüler açık kap formlarından biri olan kylik, Lebedos buluntuları arasında dört örnekle temsil edilmektedir. Bunlar içerisinde sade ve içbükey dudaklı C Tipi Kylik ile Acrocup parçaları yer almaktadır. Kat. No. 1'de sunulan ağız-gövde parçası C Tipi Sade (Düz) Dudaklı Kylik grubu içinde değerlendirilebilecek bir örnektir (Lev. 1.1, 3.1). Düz profil gösteren dudak hafif meyil yaparak sığ gövdeye kesintisiz bir biçimde bağlanmaktadır¹³. Gövde profilinde görülen eğim, kabın derin olmadığını kaideye doğru daralarak ilerlediğini gösterir. Bu özellik, MÖ 500-480 yıllarına tarihlendirilen C Tipi Sade Dudaklı Kyliklerde görülmektedir. Buradan hareketle Kat. No. 1'i bu bağlamda değerlendirmek mümkündür¹⁴. Ancak, aynı tarihlerde C Tipi Kyliklerin basit bir varyasyonu olarak üretilmeye başlanan B Tipi Kylikler içinde de benzer ağız-gövde profilini görmek mümkündür¹⁵. İki kylik tipi arasındaki ayrım ise daha çok ayak-kaide profilinden hareketle yapılabilmektedir. Lebedos örneğinin ağız-gövde parçası olması, hangi grup içerisinde değerlendirilmesi gerektiği noktasında şüphe doğursa da profil açısından en yakın örneği Atina Agorası buluntuları içerisinde C Tipi Sade Dudaklı Kyliklerde karşımıza çıkmaktadır¹⁶. Bu grup içinde değerlendirilebilecek bir başka örnek ise Kat. No. 2'de sunulan bir kaide parçasıdır (Lev. 1.2, 3.2). Oldukça küçük bir kaide parçası olmasına rağmen değerlendirilebilecek niteliktedir ve bu nedenle çalışmamızın kapsamına dahil edilmiştir. Kaide profilinin en yakın benzeri, C Tipi Sade Dudaklı Kylik kaideleri arasında karşımıza çıkmaktadır ve 500-480 yıllarına tarihlendirilmektedir¹⁷.

C Tipi İçbükey Dudaklı Kylikler ise Kat. No. 3'te sunulan tek örnekle temsil edilmektedir (Lev. 1.3, 3.3). Bu tip, Attika üretimi siyah firnisli kylik tipleri arasında en yaygın olanıdır. Atina'da 6. yüzyılın son dörtlüğünden itibaren üretilmeye başlanan bu tip kylikler, 5. yüzyılın ortalarına kadar üretilmeye devam edilmiştir¹⁸. C Tipi Kylikler en çok tercih edilen kylik tipi olmalarına karşın, 5. yüzyılın ilk dörtlüğünün sonlarından

12 Sparkes – Talcott 1970.

13 Sparkes – Talcott 1970, 92.

14 Vanderpool 1946, 316, pl. 63, no. 227; Sparkes – Talcott 1970, 264, fig. 4, no. 420.

15 Sparkes – Talcott 1970, 265, fig. 4, no. 432.

16 Sparkes – Talcott 1970, 264, fig. 4, no. 420.

17 Vanderpool 1946, 316, pl. 63, no. 227; Sparkes – Talcott 1970, 264, fig. 4, no. 420; Coşkun 2004, 93, 113, lev. 15, no. 25.

18 Sparkes – Talcott 1970, 263-264.

itibaren bu tipe gösterilen ilgi sona erer. Belki de bu nedenle, 6. yüzyıl örnekleri ile 5. yüzyıl örnekleri arasında çok belirgin bir form gelişimi görülmemektedir. Bununla birlikte 5. yüzyıl örneklerinde ayağın biraz daha inceltilecek yükseldiği, dudağın ise nispeten kısaltılmak suretiyle daha zarif bir forma dönüştüğü anlaşılmaktadır¹⁹. Kat. No. 3'ün dudak ile dudaktan gövdeye geçiş kısmı korunmuştur. Bu haliyle dudak profili dikkate alınarak tarih önerisinde bulunulabilir. Kat. No. 3'ün dudak profilinin yüksekliği, ince cidarı ve çap ölçüsü 6. yüzyılın yüksek dudaklı örneklerinden ziyade, 5. yüzyılın nispeten daha kısa dudaklı ve zarif tiplerine uygun düşmektedir²⁰. Buradan hareketle Lebedos parçasını, 5. yüzyılın ikinci dörtlütüne tarihlendirmek mümkündür.

Kat. No. 4'te yer alan Acrocup kaide-ayak parçası bu grup içerisinde değerlendirilebilecek tek örnektir (Lev. 1.4, 3.4). Attika üretimi siyah fırsı kyliklerin alt tipleri arasında yer alan ve 6. yüzyılda Droocup'lardan türetilmiş olan Acrocuplar, bir başka deyişle Akropolis grubu, birtakım değişikliklerle 4. yüzyılda da üretilmeye devam edilmiştir²¹. Başlıca iki varyasyonu bulunan bu tiplerin ilk grubu, sığ gövdeli, sade dudaklı ve zarif iki yatay kulpludur. Gövdeden ayağa geçişte bir plastik bant bulunur. Keskin profilli kaideye sahip olan kabın alt kısmında kaide çemberinden konik ayağa geçişinde keskin bir açı mevcuttur²². İkinci varyasyonda ise gövde derinleşir, zarif kulpların yerini daha güçlü kulplar alır, ayakla gövde arasındaki plastik bant varlığını korumaya devam eder, kabın dar oturma düzleminden konik ayağa geçişte, iç taraftaki keskin açılı sert geçiş, yerini dik olarak kesintisiz yükselen kavisli bir profile bırakmıştır. Ayrıca bu tipte, gövdeden keskin bir açı ile ayrılan dudak dışa dönüktür²³. Kat. No. 4'te yer alan Lebedos örneği dış yüzde sergilediği keskin profili ve alt yüzde ayak çemberinden konik kaideye geçişte keskin geçişe sahip olması nedeniyle Acrocupların ilk varyasyonu içinde değerlendirilmelidir. Lebedos örneğinin alt kısmında kaideden ayağa geçişteki keskin açı, Atina Agorası'ndan ele geçen 440 no.lu örneğin kaidesiyle benzerlik göstermektedir²⁴. Her ne kadar Kat. No. 4, kaide dış yüzeyinde yiv içermiyor olsa da kaide-ayak profili açısından Agora örneği ile birebir uyum içerisinde. Diğer benzer örnekler²⁵ de göz önünde bulundurulduğunda Kat. No. 4'ü, 5. yüzyılın ikinci dörtlütüne tarihlendirmek mümkündür.

Skyphos:

Attika'da üretilen en popüler formlardan bir diğeri skyphostur ve bu çalışma kapsamında değerlendirilen seramikler arasında tek örnekle temsil edilmektedir. Kat. No. 5'te yer alan söz konusu örnek, Attika Tipi (A Tipi) Skyphos kaide-gövde parçasıdır (Lev. 1.5, 3.5).

19 Form gelişimi için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 91-92.

20 Bloesch 1940, 135-136, taf. 36, no. 4; Sparkes – Talcott 1970, 264, fig. 4, no. 413; Coşkun 2004, 93, 112, lev. 15, no. 22; Coşkun 2010, 62, 67, 75, fig. 1.1.

21 Bloesch 1940, 141-145; Beazley 1944, 22-23; Sparkes – Talcott 1970, 92-93.

22 Sparkes – Talcott 1970, 94-95.

23 Sparkes – Talcott 1970, 96.

24 Sparkes – Talcott 1970, 266, fig. 5, no. 440.

25 Talcott 1936, 337, fig. 4; Bloesch 1940, 142, no. 19.

Bu tip skyphoslar, yaklaşık olarak MÖ 6. yüzyılın ortalarında, Korinth Tipi Skyphosların Attika adaptasyonu olarak üretilmeye başlanmış ve üretimleri 4. yüzyılın sonlarına kadar devam etmiştir²⁶. Attika Tipi Skyphosların klasik formuna ulaşması, kısa bir süre içinde gerçekleşmemiştir, ancak erken 5. yüzyıldan itibaren formun aşağı-yukarı standart özellikleri ile üretilmeye başlandığı görülmektedir. Kalın cidarı, torusu andran dışbükey profilli halka kaidesi ve sade-dik dudağın hemen altından gövdeye bağlanan sağlam-güçlü kulpları ile Korinth Tipi Skyphoslardan ayrılmaktadır. 6. yüzyılda Korinth Tipi örneklerin de etkisiyle, gövde duvarı kaideye doğru hafif bir kavis gösterirken, 5. yüzyılda buradaki kavisin azaldığı ve daha dik duvarlı bir profile dönüştüğü görülür. Özellikle gövde altının kaideye dik olarak bağlandığı anlaşılmaktadır. Burada sıraladığımız belli başlı özellikler bu tip için geçerli olmakla birlikte, 6.-5. yüzyıllara tarihlenen örnekler arasında nüans farklılıkları da görülebilmektedir²⁷.

Kat. No. 5'te yer alan kaide-gövde parçası küçük bir parça olmasına rağmen, torus biçimindeki halka kaidesi ile kalın cidarlı gövde duvarının kaideye dik olarak bağlanması, tarihlendirilmesine olanak sağlar. Attika Tipi Skyphos kaidelerinin, Lebedos örneğinde olduğu gibi torus biçiminde dairesel forma dönüşme eğilimi, 5. yüzyılın başlarından itibaren karşımıza çıkar ve bu özelliğin yüzyıl boyunca devam ettiği görülür²⁸. Ancak, aynı yüzyıl içine tarihlendirilen örnekler arasında nüans farklılıkları görülebildiği gibi varyasyon grubu olarak değerlendirilen örnekler de bulunmaktadır²⁹. Lebedos örneğinin torus biçimindeki halka kaidesi ile kaideye bağlanan gövde profili, diğer merkezlerden ele geçen skyphoslar arasında, 5. yüzyılın ikinci dörtlütüne tarihlendirilen örneklerle çok yakın benzerlik göstermektedir³⁰. Buradan hareketle söz konusu parça için de aynı tarihi önermek mümkündür.

Cup-Skyphos:

Lebedos buluntuları arasında cup-skyphos formu nispeten daha fazla bulunmaktadır ve burada beş parça değerlendirilecektir. Bunlar, Sparkes — Talcott'un Kalın Kenarlı Tip³¹ olarak belirlediği gruba giren, üç ağız kenarı parçası ile iki kaide parçasıdır. Kalın Kenarlı Cup-Skyphosların Attika'da, MÖ 420 civarında üretilmeye başlandığı ve diğer cup-skyphos formlarına oranla daha az rağbet gördüğü, yaklaşık 380 civarında cup-kantharosların popülaritesiyle birlikte üretiminin sona erdiği bilinmektedir³². Bu formda genellikle, derin gövdenin üzerinde yer alan içbükey profilli dudak, ağız kenarında hafif kalınlaşmıştır. Dudağın altından gövdeye bağlanan kulplar, ağız kenarı seviyesine veya hemen üzerine kadar kıvrılarak yükselmektedir. İki bölümden oluşan halka kaidenin üst bölümü, bir başka deyişle

26 Sparkes – Talcott 1970, 84-85.

27 Sparkes – Talcott 1970, pl. 16, no. 334-348, fig. 4, no. 335, 336, 342.

28 Sparkes – Talcott 1970, 85.

29 Sparkes – Talcott 1970, 260, pl. 17, no. 355-359.

30 Boulter 1953, 99, pl.38, no. 134; Boulter 1957, 195; Sparkes – Talcott 1970, 259, fig. 4, no. 342; Coşkun 2004, 92, 110, lev. 14, fig. 2, no. 15.

31 Sparkes – Talcott 1970, 111-112.

32 Sparkes – Talcott 1970, 112, 279-280.

boyun kısmı, alt bölümüne oranla daha dardır ve hafif içbükey profillidir. Kaidenin geniş olan alt bölümünün profili yuvarlak olmakla birlikte, bazı örnekler arasında nüans farklılıkları bulunabilmektedir. Kalın Kenarlı Cup-Skyphosların geç örneklerinde kabın cidarının kalınlaştığı, kaide çapının ise küçüldüğü görülmektedir. Kaidenin alt kısmı genellikle çember firnis bantlarla bezenmiştir, ancak zamanla üretimin son safhasında çember firnis bantların tamamen ortadan kalktığı, kaide altının siyah firnisle boyandığı ve merkezde konik şeklinde bir çıkıntının olduğu görülmektedir³³.

Lebedos'tan ele geçen Kalın Kenarlı Cup-Skyphos parçalarının profil özellikleri, çok küçük olmalarına rağmen, tarihlendirilmelerini mümkün kılmaktadır. Kat. No. 6'da yer alan kaide parçası oldukça küçük bir parçadır ve bu nedenle tondosu ile kaide altı bezemesi tam olarak anlaşılammaktadır (Lev. 1.6, 3.6). Ancak korunduğu kadarıyla kaidenin içbükey profilli boyun kısmından alt bölüme geçişin keskin bir açıyla sağlandığı görülmektedir. Kaidenin daha geniş olan alt bölümünün, bir başka deyişle halka kaidenin, dış profili yuvarlatılmadan düz bırakılmıştır. Halka kaidenin dış profilinin düz olması, Kalın Kenarlı Cup-Skyphoslar için yaygın olmamakla birlikte, yukarıda da belirtildiği gibi bu gruba giren örneklerin kaide profillerinde görülen bir nüans farklılığı olarak değerlendirilebilir. Nitekim, Atina Agorası'ndan açığa çıkarılan ve MÖ 410 civarına tarihlenen, 617 no.lu örneğin kaidesinde de aynı özellikler görülmektedir³⁴. Kat. No. 7'de yer alan ağız parçasında dudağın üst kısmının dışa doğru yuvarlatılarak kalınlaştırıldığı ve kalınlaşan kısmın hemen altında, dudağın alt bölümünde belirgin bir içbükey profilin oluştuğu, buradan gövdeye geçişin keskin bir açıyla gerçekleştiği görülmektedir (Lev. 1.7, 3.7). Bu özellikleriyle Kat. No. 7'deki parça, diğer merkezlerden açığa çıkarılan ve erken 4. yüzyıla tarihlendirilen örneklerle aynı özellikleri göstermektedir³⁵. Kat. No. 8'de sunulan parçada (Lev. 1.8, 3.8) dudağın çok küçük bir bölümü korunmuş olmakla birlikte, korunduğu kadarıyla Kat. No. 7 ile benzer özellikleri taşıdığı anlaşılmaktadır. Kat. No. 9'daki ağız kenarı parçasında ise dudağın kalınlaştırılan kısmının cidarı, yukarıda bahsi geçen diğer iki Lebedos örneğine oranla çok hafif inceltilmiştir, ancak profil özelliği açısından bir farklılık taşımamaktadır (Lev. 1.9, 3.9). Dolayısıyla Lebedos'tan ele geçen Kalın Kenarlı Cup-Skyphos ağız kenarı parçalarını, erken 4. yüzyıla tarihlendirmek mümkündür. Kat. No. 10'da sunulan kaide parçasında, içbükey profilli boyunun hemen altında, halka kaidenin üzerinde bir yiv bulunmaktadır (Lev. 1.10, 3.10). Kat. No. 6'nın aksine bu örnekte halka kaidenin dış profili yuvarlatılmıştır. Korunduğu kadarıyla tondosu üzerinde baskı tekniği ile yapılmış iki palmet motifi görülen parçanın, ayak çemberinde iki firnis bant bulunmaktadır. Bu parçayı benzer profil gösteren örneklerden hareketle erken 4. yüzyıl içinde değerlendirmek mümkündür³⁶.

33 Sparkes – Talcott 1970, 112.

34 Sparkes – Talcott 1970, 112, 279, fig. 6, pl. 27, no. 617.

35 Sparkes – Talcott 1970, 280, fig. 6, pl. 27, no. 621; Tölle-Kastenbein 1974, 149, abb. 236 B; Alexandrescu 1978, 87, pl. 65, no. 561; Williams 1979, 133, 134, fig. 6, pl. 50, no. 48; Blondé 1985, 301, fig. 14, no. 108; Coşkun 2006, 111, fig. 1, no. 4.

36 Sparkes – Talcott 1970, 280, fig. 6, pl. 27, no. 621-622; Shear 1970, 215, 216, no. D 9, D 11.

Stemless:

Lebedos buluntuları arasında bir ağız kenarı, bir de kaide parçası olmak üzere iki stemless parçası bulunmaktadır. Bunlardan ilki Kat. No. 11'de (Lev. 1.11, 3.11) yer alan ağız kenarı parçasıdır ve bu parça profil özellikleriyle, Küçük Stemlesslerin alt tipi olan Agora P 10359 grubuna girmektedir³⁷. Bu grup, yuvarlak gövdeleri, yüksek ve hafif içbükey dudaklı olmaları, ağız seviyesinin hemen altına kadar yükselen iki yatay kulpları ile disk şeklindeki kaideleriyle karakterize edilmişlerdir³⁸. MÖ 5. yüzyılın ilk dörtlüğü ile hemen sonrasında kapsayan yaklaşık olarak otuz yıllık bir zaman dilimi içerisinde üretilmiş olmaları nedeniyle profilleri genellikle birbirine benzemektedir. Bu tip içinde herhangi bir profil gelişiminden söz etmek ise zordur. Kat. No. 11'deki Lebedos örneğinin yüksek ve hafif içbükey dudağı ile dudaktan gövdeye geçişin keskin bir açıyla sağlanmış olması gibi özellikleri, Atina Agorası'ndan ele geçen 454 no.lu örnekle aynıdır. Buradan hareketle Lebedos örneğini, yaklaşık 480 civarına tarihlendirmek mümkündür³⁹.

Kat. No. 12'de yer alan stemless kaide parçası ise Büyük Stemlesslerin alt tipi olan İlave Kenarlı Stemless grubuna girmektedir (Lev. 1.12, 3.12). 5. yüzyılın ikinci çeyreğinde repertuvara giren bu tip, 4. yüzyılın ilk çeyreğine kadar üretilmeye devam edilmiştir. Kaide profili ve bezemesi birbirine benzeyen bu tipler için form gelişiminden söz etmek zordur. Genellikle bir yiv içeren halka kaidenin alt kısmı rezerve bırakılarak, bir veya iki firnis çember ile merkezi firnis nokta bezemesi içerdiği görülmektedir⁴⁰. Kat. No. 12'deki Lebedos örneğinde kaidenin üst kısmına yakın bir yerde bulunan yiv ile kaidenin iç yüzünün geniş eğri oluşturacak şekilde profillendirilmiş olması, diğer merkezlerden ele geçen ve 470-450 civarına tarihlendirilen örneklerle uyum içerisinde⁴¹.

Cup-Kantharos:

Lebedos'tan ele geçirilen Attika seramikleri arasındaki tek cup-kantharos örneği olan Kat. No. 13 (Lev. 1.13, 3.13), Kalın Kenarlı Cup-Kantharos formunun Standart Tipine ait bir ağız kenarı-boyun parçasıdır⁴². MÖ 4. yüzyılın başlarından itibaren üretilmeye başlanan bu tip, döneminin önemli kap formları arasında yer almaktadır. Yüksek içbükey profilli boyuna, kalınlaştırılarak dışa doğru sarkıtılan ağız kenarına ve bir de konik kaideye sahiptir. Bu formun genel gelişiminde gövde uzar ve darlaşır, buna paralel olarak yüksekliği artan kaide

37 Vanderpool 1946, 286, pl.36; Boulter 1963, 129, fig. 6, no. 1; Sparkes – Talcott 1970, 99.

38 Sparkes – Talcott 1970, 99.

39 Sparkes – Talcott 1970, 267, fig. 5, no. 454, karşılaştırma örnekleri için bkz. Vanderpool 1946, pl. 63, no. 239; Knigge 2005, Abb. 40, no. 99.

40 Boardman 1958/1959, 179, no. 185-186; Sparkes – Talcott 1970, 101-102.

41 Boulter 1953, fig. 2, no. 199; Boardman 1958/1959, 179, fig. 11, no. 185; Sparkes – Talcott 1970, fig. 5, no. 471; Alexandrescu 1978, 83, fig. 11, no. 519; Coşkun 2004, 116, lev. 16, no. 38; Coşkun 2010, 67, 75, fig. 1, no. 8.

42 Sparkes – Talcott 1970, 118-119.

ise küçülür⁴³. Kat. No. 13'teki Lebedos örneği, içbükey profilli boynu ve kalınlaştırılarak dışa doğru sarkıtılmış ağız kenarı ile Standart Tipin temel özelliklerini taşıyan bir ağız-boyun parçasıdır⁴⁴. Bu tip içine giren kaplarda kalınlaştırılarak dışa doğru sarkıtılan ağız profilinin, nüans farklılıklarıyla birbirinden ayrıldığı görülmektedir. Lebedos örneğinin kalınlaştırılarak dışa doğru sarkıtılan ağız kenarı-boyun profili, diğer merkezlerden ele geçen ve 4. yüzyılın üçüncü dörtlüğüne tarihlendirilen örneklerle benzemektedir ve aynı tarih kapsamında değerlendirilmelidir⁴⁵.

Bolsal:

Lebedos buluntuları arasında, bir ağız-gövde ve bir de kaide parçası olmak üzere, iki bolsal parçası bulunmaktadır. MÖ 5. yüzyılın 3. dörtlüğünden itibaren popüler olan bolsal, 4. yüzyılda Attika siyah firnisli seramik repertuarına giren yeni kantharos tipine duyulan talebin artmasıyla popüleritesini yitirmeye başlamıştır. Bununla birlikte zayıf da olsa 4. yüzyılın sonlarına kadar üretilmeye devam etmiştir⁴⁶. Erken örnekleri, daha yaygın olan geç versiyonlarından farklılık gösterir. Ancak, erken örneklerin özellikle kaide profillerinde de standart bir uygulama bulunmamaktadır. Bu örneklerin kaide dış profilleri ile kaide yüksekliklerinde birtakım farklılıklar görülebilmektedir⁴⁷. Zamanla bolsal kaidenin iç profili ile oturma düzleminde görülen eğrilik standart hale gelerek, halka kaidenin üzerinde gövde duvarının alt kısmında içbükey bir eğri oluşur⁴⁸. Genellikle burada görülen içbükey eğrinin hemen üzerinde ise bir yiv yer almaktadır. Ancak, Atina Agorası'ndan ele geçen bolsallara bakıldığında, aynı tarihe verilen örnekler arasında dahi bazı farklılıkların bulunduğu görülmektedir. Kat. No. 14'teki ağız-gövde parçasında gövde duvarı yukarıya doğru açılarak hafif eğimli yükselir ve düz-basit bir ağızla son bulur (Lev. 1.14, 3.14). Gövde duvarında görülen bu eğim, bolsal formu için pek standart bir uygulama olmamakla birlikte, Agora buluntuları arasındaki 554 no.lu örnekte de görülmektedir⁴⁹. Buradan hareketle, Kat. No. 14'ü, 5. yüzyılın son dörtlüğüne tarihlendirmek mümkündür. Kat. No. 15'te yer alan kaide parçasında (Lev. 1.15, 3.15), hafif dışa açılan halka kaidenin gövdeye keskin bir açıyla bağlanması ve kaide profili açısından en yakın benzeri, 4. yüzyılın ilk dörtlüğüne tarihlendirilen Olynthos ve Daskyleion buluntuları arasında karşımıza çıkmaktadır⁵⁰. Lebedos buluntusunu da bu bağlamda değerlendirmek gerekir.

43 Sparkes – Talcott 1970, 118.

44 Sparkes – Talcott 1970, 118.

45 Young 1951, 115, Pyre 2.4 pl. 50b, no. 4 (Inv. P 166601); Thompson 1954, 74, pl. 24 f, no. 6; Sparkes – Talcott 1970, 283, fig. 7, no. 661; bu tipin varyasyonları için bk. Robinson 1950, 286, pl. 187, no. 504-505.

46 Sparkes – Talcott 1970, 107-108; Berlin 2002, pl. 7, no. 36.

47 Sparkes – Talcott 1970, no. 532, 534, 538, 539.

48 Sparkes – Talcott 1970, 107.

49 Sparkes – Talcott 1970, 274, fig. 6, no. 554.

50 Robinson 1950, 329, pl.213, no. 659; Coşkun 2010, 70, 75, fig. 3. 39.

Tek Kulplu Kâse:

Diğer birçok kap formu gibi Tek Kulplu Kâseler de bu çalışmada tek örnekle temsil edilmektedir. Kat. No. 16 (Lev. 1.16, 3.16) çok küçük bir ağız parçası olmakla birlikte, değerlendirilebilecek niteliktedir. Lebedos örneği, Sparkes — Talcott'un 'Siyah Tıp' olarak adlandırdığı ikinci gruba ait bir parçadır⁵¹. MÖ 480'den sonra popüleritesini giderek arttıran ve 4. yüzyılın sonlarına kadar varlığını koruyan Siyah Tıp, tek kulplu kâseler arasında en yaygın olanıdır. Geniş-sığ çanak şeklinde bir gövde, basit-düz, kimi durumlarda içe doğru hafif eğimli ağız kenarı ve ağzın hemen altına yerleştirilen yatay bir kulplu ile halka kaide, tipik özellikleri arasındadır. Ancak bu özellikler bütün örnekler için standart olmayıp, çeşitlilik gösterebilmektedir⁵². Kat. No. 16'nın dışı doğru çok hafif genişleyen ağız kenarının üst kısmı içe doğru hafif eğimlidir. Bu profil özelliklerinin aynısı, Atina Agorası'ndan ele geçen ve 375-350 yıllarına tarihlendirilen 759 no.lu örnekte de görülmektedir⁵³. Ayrıca her iki örnekte de dışbükey profilli gövde duvarı, ağız kenarına yaklaştığı yerde küçük bir alanda hafif içbükey bir kavis yaparak ve ağız kenarına doğru hafif genişleyerek devam etmektedir.

Dışa Çekik Ağızlı Kâse:

Dışa Çekik Ağızlı Kâseler Lebedos buluntuları arasında iki adet ağız-gövde parçasıyla temsil edilmektedir (Kat. No. 17-18). MÖ 5. yüzyılın son dörtlüğünden itibaren yaygınlaştığı görülen Dışa Çekik Ağızlı Kâseler, dışa çekilerek hafifçe kalınlaştırılmış ağız kenarı, sığ gövdesi ve alçak halka kaidesi ile karakterize edilirler⁵⁴. 5. yüzyılın son dörtlüğüne ait örnekler arasında görülen bazı küçük farklılıklar, bu kap formunun standart şeklini alana dek, ağız kenarı, gövde ve kaidesi üzerinde çeşitli denemelerin yapıldığını göstermektedir. 5. yüzyılın sonunda gelişimini tamamlayan bu kap formunun, 4. yüzyılda standart formuyla popüleritesini arttırdığı ve Hellenistik Dönem içine kadar varlığını sürdürmeye devam ettiği anlaşılmaktadır⁵⁵. Atina Agorası'ndan ele geçen örneklerin değerlendirilmesi sonucunda; üretim süreci içerisinde bu formda ağız, gövde ve kaide profillerindeki gelişimlerin takip edilebileceği tespit edilmiştir. Erken örneklerde gövde profili, kesintisiz ilerleyen dışbükey bir kavis şeklindedir. 4. yüzyılın ilk dörtlüğünde ise gövde profilinde belirgin bir açılı oluşturulduğu ve gövdenin, kalınlaştırılarak dışa çekilen ağız kenarına dik olarak bağlandığı görülmektedir⁵⁶. Kat. No. 17'de sunulan ağız-gövde parçası (Lev. 2.17, 3.17), 380 civarına tarihlendirilen Atina Agorası örnekleri ile birebir uyum içerisinde ve profili göz önüne alındığında aynı tarihe verilmesi uygundur⁵⁷. Kat. No. 17'de gövdenin üst kısmının profili dik bir şekilde yükselirken, Kat. No. 18'de (Lev. 2.18, 3.18) bu kısımdaki dik açılı kaybolmuştur ve gövde profili yukarıya

51 Sparkes – Talcott 1970, 126-127.

52 Sparkes – Talcott 1970, 126.

53 Sparkes – Talcott 1970, 290, fig. 8, no. 759.

54 Shear 1939, 231, fig. 27; Corbett 1949, 327-328, no. 57; Sparkes – Talcott 1970, 128.

55 Sparkes – Talcott 1970, 128.

56 Sparkes – Talcott 1970, fig. 8, no. 802-803.

57 Sparkes – Talcott 1970, 293, fig. 8, no. 803.

doğru genişleyerek eğimli bir şekilde ilerlemektedir. Kat No. 18'de gözlemlenen bu profil özelliğinin 4. yüzyılın ortalarından itibaren ortaya çıktığı bilinmektedir⁵⁸. Lebedos örneği gerek gövde profili, gerekse ağız kenarı profili dikkate alındığında Atina Agorası'ndan ele geçen ve 310 civarına tarihlendirilen 808 no.lu örnekle uyum içindedir ve aynı tarih çerçevesinde düşünülmelidir⁵⁹.

Sığ Gövdeli Dışbükey-İçbükey Profilli Kâse:

Kat. No. 19'da (Lev. 2.19, 3.19) sunulan kâse parçası ise Sığ Gövdeli Dışbükey-İçbükey Profilli Kâselere ait güzel bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tip kâselerin MÖ 5. yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren üretilmeye başlandığı, 4. yüzyılın ilk yarısı içinde üretiminin sona erdiği görülmektedir⁶⁰. Başlangıçta, 5. yüzyılın ikinci dörtlüğünde küçük ve kalın cidarlı olan bu kabın en popüler olduğu dönem geç 5. yüzyıldır. Bu dönemde gövdesinin üst kısmı dışbükey profillidir ve bu bölümün hemen altında rezerve bırakılmış bir yiv barındırır. Bu yivin altında, kaidenin dış profilini de kapsayacak şekilde kesintisiz devam eden içbükey bir kavis bulunmaktadır. Gövdenin iç profili ise ağız kenarından itibaren kabın tondosuna kadar tek bir kavis şeklinde ilerler. Oturma düzlemi rezerve bırakılmıştır. Kaide altında kenarda kalın firnis bant, ortada ise rezerve daire alan içerisinde merkezi çember veya nokta yer alır. Biraz daha erken örneklerde oturma düzleminin ve kaide cidarının daha geniş olduğu görülmektedir⁶¹. Kat. No. 19'da sunulan Lebedos örneğinin kaidesi kırılmış olmakla birlikte halka kaidenin gövdeye bağlantı yerinde korunan kısmından geniş kaideli olduğu anlaşılmaktadır. Bu özelliği ile Kat. No. 19, MÖ 430 civarına tarihlenen ve Atina Agorası'ndan ele geçen 818 no.lu örnekle çok yakın benzerlik göstermektedir⁶².

Küçük Kâse:

Lebedos buluntuları içerisinde ayrıca Küçük Kâseler grubuna ait örnekler de mevcuttur. Bunlardan Kat. No. 20'de sunulan örnek (Lev. 2.20, 3.20), küçük kâselerin Geç ve İnce Tip olarak adlandırılan grubuna aittir. Erken ve Kalın Tip küçük kâselerden geliştirildiği düşünülen bu tip kâseler, MÖ 5. yüzyılın son dörtlüğünde oldukça yaygın kullanılmış ve 4. yüzyıl içlerine kadar varlığını sürdürmüştür⁶³. Bu tipin sade ağız kenarı, üst kısmında yuvarlatılmış olup gövde cidarı ile aynı kalınlıktadır. Genellikle sığ ve geniş bir gövdeye sahip olan bu tip küçük kâselerde tondoda baskı bezeme görülebilmektedir. Tam profil veren Kat. No. 20, ölçüleri, ağız kenarı ve gövde profili ile kaide profili bakımından Atina Agorası'ndan ele geçen, 425-400 yıllarına tarihlendirilen örneklerle⁶⁴ birebir uyum içerisindedir. Kat. No. 21

58 Sparkes – Talcott 1970, 129.

59 Sparkes – Talcott 1970, 294, fig. 8, no. 808.

60 Sparkes – Talcott 1970, 131.

61 Sparkes – Talcott 1970, 131, fig. 8, no. 816-818.

62 Sparkes – Talcott 1970, 294, fig. 8, no. 818.

63 Sparkes – Talcott 1970, 134.

64 Sparkes – Talcott 1970, 298, fig. 9, no. 870.

(Lev. 2.21, 3.21) ise Sparkes — Talcott'un Geniş Kaideli grubuna aittir. Bu tipin karakteristik özelliği halka kaidesinin cidarının kalınlığının artmış olması ve geniş bir oturma düzlemine sahip olmasıdır. Ancak kaide profilinde bir standart yoktur. Ağız ve gövde profillerinin çeşitli varyasyonlar sergilemesi, kesin bir form gelişimi saptamaya olanak vermemiştir⁶⁵. Kaidesi korunmamış Lebedos örneği ağız-gövde parçasından ibarettir. Dolayısıyla bu parça için kesin yargılarda bulunmak oldukça güçtür. Diğer yandan bu parçayı gerek ağız kenarı gerekse gövde profili kapsamında en yakın örneğinden hareketle bu grup içerisinde değerlendirmek uygun görülmüştür. Kat. No. 21'in en yakın benzer örneğini Atina Agorası'ndan ele geçen ve 380 civarına tarihlendirilen⁶⁶ buluntular içerisinde görmek mümkündür.

Meyve Tabağı:

Lebedos buluntuları arasındaki iki adet meyve tabağı parçası bulunmaktadır. Attika'da MÖ geç 6. yüzyıldan itibaren görülmeye başlayan meyve tabaklarının üretimi, 5. yüzyıl içinde de devam etmiştir. Lebedos örneklerinin profil özellikleri ve ağız çaplarının genişliği, Sparkes — Talcott'un Dışbükey ve Geniş Tip⁶⁷ olarak isimlendirdiği gruba ait olduklarını gösterir. Kendi içinde varyasyonları bulunan Dışbükey ve Geniş Tip'in en yaygın formu, kısa-kalın ayaklı geniş kaidenin üzerine oturtulmuş sığ çanak şeklindeki gövde ile kalınlaştırılmış dudaktan ibarettir. Kat. No. 22'de yer alan Lebedos örneği dışbükey profilli kalınlaştırılmış dudağa ve içe çekik ağız kenarına sahiptir (Lev. 2.22, 3.22). Gövdeden kalınlaştırılmış dudağa geçiş vurgulanmış olup burada kazıma bir çizgi yer almaktadır. Dudak profilinin bu özelliği, Atina Agorası kazılarından ele geçen ve erken 5. yüzyıla tarihlendirilen örneklerde de görülmektedir⁶⁸. Smyrna'dan açığa çıkarılan benzer profilli örnekler ise Boardman tarafından 5. yüzyılın ilk yarısı içinde değerlendirilmiştir⁶⁹. Benzer örneklerden⁷⁰ hareketle Lebedos örneği için de 5. yüzyılın ilk yarısını önermek mantıklıdır. Kat. No. 23'te (Lev. 2.23, 3.23) yer alan diğer parçanın profil özellikleri Kat. No. 22 ile hemen hemen aynı olmakla birlikte, dışa doğru kalınlaştırılan dudak daha dik ve biraz daha ince cidarlıdır. Aralarındaki nüans farkı, bu tipler için tarihlendirmeyi etkileyecek bir unsur değildir. Dolayısıyla Kat. No. 23'ü de aynı tarih aralığı içinde değerlendirmek mümkündür.

Tabak:

Lebedos buluntu grubu içerisinde ayrıca bir tabak ve bir de balık tabağı parçası yer almaktadır. Attika üretimi siyah firnisli tabaklar ağız profili dikkate alınarak dokuz alt tipe ayrılmıştır⁷¹. Kat. No. 24'te sunulan Lebedos örneği (Lev. 2.24, 3.24) Yuvarlatılmış Ağız Kenarlı Tip'e

65 Sparkes – Talcott 1970, 135.

66 Sparkes – Talcott 1970, 299, fig. 9, no. 882.

67 Sparkes – Talcott 1970, 139-140.

68 Vanderpool 1946, 317-318, pl. 63, no. 237; Sparkes – Talcott 1970, pl. 35, no. 960.

69 Boardman 1958/1959, 179-180, fig. 13, no. 199.

70 Vanderpool 1946, pl. 63, no. 237; Boardman 1958/1959, 179-180, fig. 13, no. 199; Knigge 1976, 53, taf. 82, no. 63,2.;Coşkun 2004, 123, fig. 6, no. 63.

71 Sparkes – Talcott 1970, 144.

girmektedir. MÖ 4. yüzyılda rağbet gören Yuvarlatılmış Ağız Kenarlı Tabakların, 5. yüzyılın narin tabaklarına oranla cidarlarının kalınlaştığı ve böylece daha kullanışlı bir yapıya sahip oldukları görülmektedir. Bu grubun ilk örneklerinde, erken dönem özelliği olan yivli ağız kenarı ile ağzın hemen altında gövde duvarının dışında yer alan içbükey profilli kısım uygulanmaya devam eder. Ancak yivli ağzın yerini kısa süre içerisinde yuvarlatılmış ağız alır, ağzın altında gövde dış duvarı üzerinde yer alan içbükey profilli kısım ise 4. yüzyılın sonlarına doğru yerini basit bir yive bırakır. Ayak profili değişkendir, kimi örneklerde oturma düzleminde yiv bulunurken, zaman ilerledikçe, genellikle alışımlı olan yivsiz düz örneklerin tercih edildiği görülür⁷². Kat. No. 24'teki Lebedos örneği, bu çalışma kapsamında değerlendirilen malzeme içerisinde tam profil veren nadir örneklerden biridir. Kalınlaştırılmış cidarı, yuvarlatılmış ağzın hemen altında ince bir yiv barındırması ve oturma düzleminin yivsiz olması gibi profil özelliklerinin yanı sıra, benzer örneklerin de desteği ile 4. yüzyılın son dörtlüğüne tarihlendirilebilir⁷³.

Kat. No. 25'te sunulan balık tabağı ise ağız-gövde parçasından ibarettir (Lev. 2.25, 3.25). Balık tabaklarında değişkenlik gösteren kaidenin tarihlendirmede önemli bir rol oynadığı bilinmektedir. Bunun yanı sıra farklı ağız ve kaide kombinasyonlarına sahip olan ve benzeri bulunmayan örneklerin de mevcut olduğu görülmektedir⁷⁴. Balık tabakları değerlendirilirken sadece ağız profilinden yola çıkarak tarihlendirme yapmak çok doğru bir yöntem değildir. Bununla birlikte, Lebedos buluntusunun ağız-gövde profilleri bakımından en yakın örneğini 4. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilen ve Atina Agorası'ndan ele geçen buluntular içerisinde görmek mümkündür⁷⁵.

Mug:

Kat. No. 26'da sunulan mug kaide-gövde parçası (Lev. 2.26, 3.26), profilinden hareketle, Sparkes — Talcott'un bu form için oluşturdukları sınıflandırmada Pheidias Tipine girmektedir⁷⁶. Pheidias Tipi mug formu, geniş dışbükey profilli gövde, içbükey profilli boyun ve gövdeden ağız kenarına bağlanan alçak bir kulp ile karakterize edilir. Bu tipin MÖ 5. yüzyılın ikinci yarısında Atina'da popüler olduğu görülmektedir. Gövde dış yüzü dikey yivli veya düz olmak üzere iki farklı dekorasyona sahiptir. Lebedos örneğini, geniş yivli gövdesi ile kaide profili ve benzer örneklerden⁷⁷ hareketle yaklaşık 420 civarına tarihlendirmek mümkündür.

72 Sparkes – Talcott 1970, 147.

73 Crowfoot et al. 1957, 252, fig. 51 no. 3; Sparkes – Talcott 1970, 310, fig. 10, no. 1060; Miller 1974, 235-236, fig. 5, pl. 32, no. 43 (biraz daha geç benzeri); Hamdorf 1976, 212, abb. 238, no. K 117; Jehasse 1978, 31-32, fig. 20, no. 12; Rotroff 1983, 288, fig. 6, pl. 54, no. 39 (biraz daha geç benzeri); Coşkun 2010, 71, fig. 3, no. 47-48.

74 Sparkes – Talcott 1970, 148.

75 Sparkes – Talcott 1970, 148, 311, fig. 10, no. 1072.

76 Sparkes – Talcott 1970, 72-74.

77 Kourouniotes – Thompson 1932, 132, fig. 19. 1; Sparkes – Talcott 1970, 251, fig. 3, pl. 11, no. 217.

Burada değerlendirdiğimiz ve tamamını açık kap formlarının oluşturduğu seramik parçalarının yanı sıra çalışma kapsamına dahil etmediğimiz gövde ve kulp parçalarından hareketle, Attika ithallerinin Lebedos'ta MÖ 5. yüzyılın ilk dörtlüğü ile 4. yüzyılın son dörtlüğü arasındaki zaman dilimi içinde kullanıldığını söyleyebiliriz.

Bilindiği gibi, Attika seramikleri yaklaşık olarak MÖ 6. yüzyılın ilk dörtlüğünde dış pazarlarda yer almaya başlamıştır ve yüzyılın ortalarından itibaren Korinth seramiklerinin⁷⁸ yerini alarak 5. yüzyıl Akdeniz dünyasının seramik endüstrisinde tekel oluşturacak düzeye gelmiştir⁷⁹. Bu seramiklerin 6. yüzyılın ilk dörtlüğünde denizaşırı pazarlarda yer almaya başlamasıyla eş zamanlı olarak Batı Anadolu'ya getirildikleri görülmektedir⁸⁰. Batı Anadolu'da ele geçen en erken örnekler, İonia (Smyrna⁸¹, Miletos⁸², Klazomenai⁸³, Phokaia⁸⁴), Aiolis (Pitane⁸⁵, Larisa⁸⁶), Mysia (Daskyleion⁸⁷), Troas (Troia⁸⁸) ve Lydia (Sarveis⁸⁹) bölgelerinden

78 MÖ 8. yüzyılın sonlarından 6. yüzyılın ortalarına kadar geçen zaman dilimi içinde, daha ziyade parfüm veya krem kaplarını içeren Protokorinth ve Korinth seramiklerinin Akdeniz dünyasında geniş bir yayılım alanı içinde popüler olduğunu görmekteyiz. Korinth seramiğinin kronolojisi ve dağılımı için bkz. Payne 1931; Yunan kentlerinin denizaşırı faaliyetleri içinde Korinth ve seramikleri için bkz. Boardman 1980, 14-15, 46-51; Korinth'in erken dönemlerdeki ticari aktiviteleri için bkz. Morgan 1988, 313-338; Korinth seramiklerinin Batı Anadolu'daki dağılımı ve ithalatı için bkz. Görkay 1999a.

79 Attika üretimi siyah figürlü vazolar, 6. yüzyılın ikinci yarısından itibaren dış pazarlarda Korinth seramiklerinin yerini almaya başlar. Atina'nın 6. yüzyıldaki koşulları, seramik endüstrisinde tekel oluşturacak seviyeye gelebilmesi için oldukça elverişliydi. Bu koşullar; birbirini yineleyen ve kalitesi bozulan Korinth seramiklerine (Geç Korinth) duyulan talebin azalması, Korinth'in en parlak dönemlerinde (Kypselos, Periandros) olduğu gibi, Solon ve Peisistratos gibi önemli devlet adamlarının ekonomik alanda yapmış oldukları atılımlar, seramik sektörünün teşvik edilmesi, vazo ressamlarının geçmişten gelen bilgi birikimi, uygun çalışma koşulları, vazo dekorasyonu ve konu repertuarına yenilikler eklemek suretiyle tüketicinin ilgisini çekecek girişimlerde bulunmaları ve bölgedeki kaliteli kil yataklarının sağladığı avantaj, olarak sıralanabilir. Atina seramik endüstrisinin Solon ve Peisistratos dönemlerinde teşvik edildiği ile ilgili olarak bkz. Papaspyridi-Karusu 1937, 131; Bailey 1940, 64 vd.; French 1957, 238-246; Cook 1959, 114.

80 Attika siyah figürlü seramiklerin İonia anakarasında bulunan en erken örneği, Smyrna'dan gelen ve Nettos Ressamı (MÖ 610/600) çevresine verilen bir amphora parçasıdır. Nettos Ressamına yakın stilistik özellikler barındıran ve MÖ 600 civarına tarihlendirilen bir başka örnek de Samos Heraion'unda bulunmuştur, ancak Kutsal Alan'dan ele geçirilmiş olması nedeniyle açıklaması sorunludur. Smyrna'da bulunan amphora parçasının da tek bir örnek olması nedeniyle Attika siyah figürlü seramik ithalatının başlangıcı için 6. yüzyılın ilk dörtlüğü kabul edilmektedir. Tuna-Nörling 1995, 41, 112, no. 169b.

81 Boardman 1958/59, 154 vd.; Tuna-Nörling 1995, 40-44.

82 Kunisch 2016, 59.

83 Tuna-Nörling 1996, 29.

84 Tuna-Nörling 1993, 16-17; Tuna Nörling 1995, 107; Tuna-Nörling 2002, 162.

85 Tuna-Nörling 1995, 53-99; Tuna-Nörling 2002, 161-231.

86 Tuna-Nörling 1995, 107-108.

87 Görkay 1999a, 13 vd.

88 Tuna-Nörling 1995, 103 vd.

89 Schaeffer-Ramage-Greeewalt 1997, 63-73.

gelmektedir⁹⁰. Mevcut verilerden hareketle, 6. yüzyılın ikinci dörtlüğünden itibaren, İonia Bölgesinde Ephesos'un⁹¹ yanı sıra Paphlagonia (Sinope⁹²), Phrygia (Gordion⁹³), Karia (Labraunda⁹⁴) ve Lykia (Xanthos⁹⁵) bölgelerini de kapsayacak şekilde yayılım alanının genişlediği anlaşılmaktadır⁹⁶.

Çalışma konumuzu oluşturan seramik grubu içerisindeki en erken tarihli örnekler her ne kadar 5. yüzyılın ilk dörtlüğüne ait olsa da bu durum söz konusu örneklerin yüzey malzemesi olmasıyla ilişkili olmalıdır. Lebedos'un daha erken tarihlerde (6. yüzyıl) de Attika'dan seramik ithal edip etmediği sorusunun cevabı ise ancak kentte gerçekleştirilecek kazı çalışmalarıyla netlik kazanacaktır. Bu nedenle burada incelediğimiz Attika ithalleri, Lebedos'la ortak siyasi kaderi paylaşan diğer İon kent devletlerinin kazılarında gelen sonuçlar da dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

Bilindiği gibi, MÖ 6. yüzyılın ilk yarısında, Mermnad Hanedanlığına bağlı Lydia Krallığının (Alyattes 610-560 ve Kroisos 560- 547/46) etkisi altında olan Batı Anadolu, 546'da Kyros'un Kroisos'u yenilgiye uğratmasıyla birlikte Pers hakimiyetine girmiştir. Attika seramik ihracatının artış göstermeye başladığı (6. yüzyılın ikinci yarısı) ve Attika'nın seramik endüstrisini tekeli haline getirdiği zaman diliminde (5. yüzyıl) Batı Anadolu Pers baskısı altındadır ve iki büyük yıkım süreci yaşamıştır. İlki 546'da Kyros'un Kroisos'u mağlup ederek Sardeis'i ele geçirdikten sonra Batı Anadolu kent devletlerini etkisi altına almaya başladığı dönemde, diğeri ise 499'da başlayan İonia Ayaklanmasının akabinde, I. Dareios Döneminde gerçekleşmiştir. Pers baskısı altındaki İon kent devletlerinin Attika seramik ithalatını tarihsel arka plan çerçevesinde irdeleyebileceğimiz arkeolojik veriler, Eski Smyrna, Klazomenai ve Miletos kazılarında gelmektedir.

Eski Smyrna'da gerçekleştirilen kazı çalışmalarında, ilk Pers saldırılarına bağlı olarak (6. yüzyılın üçüncü dörtlüğünde) yerleşimde herhangi bir kesintiye rastlanmamıştır⁹⁷. 600 yılındaki Alyattes tahribinden sonra yerleşimin terk edilmediği, 5. yüzyılın ilk dörtlüğüne kadar sürekliliğin devam ettiği tespit edilmiştir⁹⁸. 500-480 yılları arasında (İonia Ayaklanması ve akabinde) ve 5. yüzyıl içinde ise yerleşimde yoğunluğun azaldığı saptanmıştır⁹⁹. Eski Smyrna'da ele geçirilen Attika seramikleri, yerleşimin süreklilik gösterdiği 6. yüzyıl boyunca

90 Tuna-Nörling 1995, 105-119.

91 Tuna-Nörling 1995, 111.

92 Görkay 2020, 347-453.

93 Lynch 2016, 44.

94 Tuna-Nörling 1995, 112.

95 Tuna-Nörling 1995, 115.

96 Bu süreçte, Batı Anadolu'daki yerel atölyelerin, Attika'nın etkisiyle bireysel stillerini geliştirmeye başladıklarını görmekteyiz bkz. Cook 1965a, 114-142; Özer 2004, 119-219; Özer 2006.

97 Cook 1958/59, 31.

98 Cook 1958/59, 23-27, 29.

99 Cook 1958/59, 30-31.

ithalatın artarak devam ettiğini, yüzyılın son çeyreğinde zirveye ulaştığını¹⁰⁰, 5. yüzyılın ilk çeyreğinde görülen azalmayla birlikte 4. yüzyılda da takip edilebildiğini ortaya koymaktadır¹⁰¹.

Miletos'ta ise 6. yüzyılın üçüncü dörtlüğünde, bir başka deyişle Batı Anadolu'nun Pers hegemonyasına girdiği ilk yıllardan başlayarak yüzyılın sonuna kadar oldukça yoğun Attika ithalleri bulunmuştur¹⁰². Perslerin kontrolü ele aldıktan sonra belki de bölgede istikrarın sağlanmasına bağlı olarak, Miletos'ta ticaretin geliştiği ve refah düzeyinin yükseldiği düşünülmektedir¹⁰³. Bilindiği gibi 499'da başlayan İonia Ayaklanması, Lade Savaşı ile Perslerin lehine son bulurken, ayaklanmaya öncülük eden Miletos tahrip edilmiştir. Zeytintepe Aphrodite Tapınağının yanı sıra kentin diğer iki tapınağında (Athena Tapınağı, Artemis-Kithone Tapınağı) yürütülen kazılar da söz konusu tahribatı açıkça teyit etmektedir¹⁰⁴. Zeytintepe kutsal alanından ele geçen sunu kaplarının sürekliliği 494 tahribine kadar kesintisiz olarak izlenebilmektedir. 494 tahribi ile 479'daki Mykale Savaşı arasındaki süreçte ise Attika ithalatında kesinti olduğu anlaşılmıştır¹⁰⁵, ancak bu kesinti kentin tamamı için geçerli görülmemektedir ve Attika seramikleri 5. yüzyılın son çeyreğine kadar takip edilebilmektedir¹⁰⁶.

Eski Smyrna ve Miletos'a karşın Klazomenai'da durum biraz farklıdır. 6. yüzyılın ilk dörtlüğünden itibaren yerleşimde varlık gösteren Attika ithalleri, Klazomenai anakarasında yapılan kazı çalışmalarında tespit edilen ve 547-530/20 yıllarını kapsayan kesintiye paralel olarak, yüzyılın üçüncü dörtlüğünde yok denecek kadar azdır, ancak 6. yüzyılın son dörtlüğünde yerleşimin yeniden aktif olmasıyla birlikte Attika ithallerinin de belirgin bir şekilde artış gösterdiği anlaşılmaktadır¹⁰⁷. İonia Ayaklanmasının (499-494) ardından halkın anakarayı terk ederek muhtemelen Karantina adasına yerleştikleri zaman dilimi içinde ise anakarada insan faaliyetinin bulunmadığı tespit edilmiştir¹⁰⁸. Nitekim Karantina adasında yapılan kazı çalışmaları, adanın 5. yüzyılda iskân edildiğini kanıtlamıştır¹⁰⁹. 4. yüzyılın başlarından itibaren anakaradaki yerleşimin yeniden etkinleşmesiyle birlikte görülmeye devam eden Attika seramikleri, yüzyılın ikinci yarısına kadar takip edilebilmektedir¹¹⁰.

MÖ 6. yüzyılın üçüncü dörtlüğünde, Perslerin yönetimi ele alması ve Kroisos'un baskısının ortadan kalkmasıyla birlikte oluşan yeni koşullar altında Miletos'ta Attika

100 Tuna-Nörling 1995, 3-51, 108.

101 Boardman 1958/59, 152-181.

102 Kunisch 2016, 59-60.

103 Niemeier 1999, 396-409; Kunisch 2016, 59-60.

104 Kunisch 2016, 66.

105 Kunish 2016, 60, 67, 69.

106 Voigtländer 1982, 101.

107 Cook 1989, 168; Tuna-Nörling 1996, 26; Ersoy 2004, 55-64; Ersoy 2007, 157-170; Ersoy 2014, 268-269.

108 Cook 1989, 168; Ersoy 2004, 64; Ersoy 2007, 169.

109 Güngör 2004, 121-131.

110 Tuna-Nörling 1996, 27-30, 75-76.

ithalatının yoğunlaştığı ve kentin gücünü-zenginliğini arttırarak koruduğu görülürken, Klazomenai anakarasında ise bir kırılma yaşandığı anlaşılmaktadır. 499'da başlayan İonia Ayaklanması ve beş yıl sonra gerçekleşen Lade yenilgisinin yarattığı yıkımın ve olumsuz şartlarının bütün bölgeyi etkisi altına aldığı süreçte ise Attika seramiği ithalatı; Klazomenai anakarası ve Miletos'ta (kısmi) kesintilerle, Smyrna'da ise yerleşimdeki yoğunluğun azalmasıyla sonuçlanmıştır. Görüldüğü gibi, 546-479 yılları arasında şiddetli Pers baskısına maruz kalan Batı Anadolu kent devletlerinin, ortak siyasi kaderi paylaşmış olmalarına rağmen politik duruşları ve ekonomik koşullarının elverdiği ölçüde bu süreçten etkilenme düzeyi kent bazında değişkenlik göstermektedir. Nitekim, Perslerin Anadolu'da kurmuş oldukları iki önemli satraplık merkezinde (Sarveis-Sparida ve Daskyleion-Hellespontine Phrygia) bulunan Attika ithalleri, Pers otoritesi altındaki yerleşimlerin ticari ilişkilerinde daha istikrarlı olduklarını göstermektedir¹¹¹. Özellikle Daskyleion'da ele geçirilen Attika seramikleri üzerine yapılan çalışmalar, ithalatın 6. yüzyılın ortaları ile 5. yüzyılın ilk dörtlüğü arasında kesintisiz devam ettiğini ortaya koymaktadır.

MÖ 5. yüzyılın başında yaşanan olaylar (499-494), İon kent devletleri için telafisi olmayan bir dönüm noktası olmuştur. Mykale galibiyetinin (479) hemen ardından, Pers tehlikesine karşı Atina'nın önderliğinde kurulan Delos Birliğine katılmaları, beklentileri karşılamadığı gibi Atina'nın emperyalist politikasına ve ekonomik ambargosuna maruz kalmalarına neden olmuştur. 479 ile Peloponnesos Savaşlarını (431-404) kapsayan zaman dilimi içinde, Atina ile muhalifleri Persler ve Sparta arasındaki güç savaşında değişen dengelerin yarattığı olumsuz siyasi ve ekonomik koşulların etkisi altında eski görkemli kimliğinden bir hayli uzaklaşan İon kent devletlerinin bir önceki yüzyılda yaşadıkları kültür düzeyinin ve ekonomik refahın çok gerisinde kaldıkları, küçülmeye doğru evrildikleri görülmektedir¹¹². 4. yüzyılda ise Kral Barışının (387/86) ardından İonia Bölgesi'nin tekrar Pers kontrolü altına girmesiyle, hayatın nispeten canlandığı anlaşılmaktadır¹¹³. Özellikle Eski Smyrna¹¹⁴ ve Klazomenai¹¹⁵ anakarasında yürütülen kazı çalışmalarında, yerleşimlerde iskanın yeniden yoğunlaştığı ve bu durumun aşağı yukarı yüzyılın ortalarına kadar devam ettiği tespit edilmiştir.

MÖ 5. yüzyılda gerçekleşen siyasi gelişmelerin sonucunda İonia anakarasındaki kent devletleri eskiye oranla daha mütevazı bir kimliğe bürünürken, Atina'nın güç kazandığı, özellikle seramik endüstrisini domine etmek suretiyle figürlü ve siyah fırsli vazolarını Yakın Doğu, Karadeniz ve geniş çaplı olarak Akdeniz dünyasına pazarlamayı başardığı

111 Sarveis Attika seramikleri için bkz. Tuna-Nörlling 1995, 117; Schaeffer-Ramage-Greeewalt 1997, 63-73; Görkay 1999a, 140; Daskyleion Attika seramikleri için bkz. Tuna-Nörlling 1999, 15-22; Görkay 1999a, 136-140; Görkay 1999b, 1-100; Coşkun 2004, 89-134; Coşkun 2006, 83-114; Bulut 2009, 55-67. Attika ithal seramiklerinin bu süreçte kesintisiz takip edilebildiği bir başka merkez ise Gordion'dur bkz. Lynch—Matter 2014, 107 vd.; De Vries 1997, 447-455.

112 5. yüzyıl İonia için bkz. Cook 1961, 9-18; Balcer 1985, 31-42.

113 4. yüzyılda İonia kent devletleri tarafından basılan sikkeler için bkz. Kinns 1989, 183-193.

114 Cook 1958/59, 30 vd.; Tanrıver vd. 2017, 105-107; Akar-Tanrıver—Erdem 2020, 103.

115 Özbay 2004, 133-159; Özbay 2006, 42.vd.; Özbay 2010, 108 vd.; Hasdağlı 2010, 519-534.

görülmektedir¹¹⁶. Bu süreçte İonia Bölgesi'ndeki Attika seramik ithalatını kısmen de olsa Eski Smyrna¹¹⁷, Klazomenai¹¹⁸, Miletos¹¹⁹, Phokaia¹²⁰, Ephesos¹²¹, Klaros¹²² ve bu çalışmada değerlendirdiğimiz buluntuların katkısıyla Lebedos'tan takip edebilmekteyiz, ancak ithalatın hacmi ve dağılımı noktasında bilgilerimizin büyük oranda eksik olduğunu¹²³, güncellendikçe değişebileceğini de belirtmek gerekir. Bir sonraki yüzyılda ise bölge genelinde daha fazla veri eksikliği¹²⁴ bulunmaktadır. Bununla birlikte, Eski Smyrna¹²⁵, Klazomenai¹²⁶, Klaros¹²⁷ ve Lebedos'tan (burada sunulan 4. yüzyıl seramik parçaları) gelen örnekler aracılığıyla 4. yüzyılda da ithalatın devam ettiği ancak hacminde eskiye oranla azalma olduğu anlaşılmaktadır. İthalat hacmindeki azalma, bu dönemde oldukça kaliteli yerel siyah firnisli seramiklerin (Eski Smyrna ve Klazomenai)¹²⁸ üretilmeye başlanması ile bu seramiklerin çok fazla rağbet görmesinin yanı sıra Peloponnesos Savaşlarının (431-404) Attika'nın seramik üretimini nispeten olumsuz yönde etkilemesiyle açıklanabilir¹²⁹.

Sonuç:

Lebedos'tan ele geçen siyah firnisli Attika seramikleri, bu çalışmamızla MÖ 5. ve 4. yüzyıllara tarihlendirilmiştir. 5. yüzyılda İon kent devletlerinin içinde bulunduğu olumsuz siyasi koşullara rağmen Attika'dan seramik ithalatına devam ettiğini, ancak ithalatın yayılım alanı ve hacmini tespit etme noktasında bilgilerimizin eksik olduğunu ve bölgede yapılan arkeolojik çalışmalardan yeterli veri kaydedilmediğini, altını çizerek bir kez daha belirtmek gerekir. Sadece 5. yüzyıl için değil, aynı zamanda 4. yüzyıl Attika ithallerinin dağılımı noktasında da oldukça az veri kayıt altına alınmıştır. Bugüne kadar kazısı yapılmamış olan

116 Richter 1904/05, 224-242; Sparkes—Talcott 1970, 16; De Vries 1977, 544-548; Boardman 1979, 33-39.

117 Cook 1958/59, 30 vd.; Boardman 1958/59, 152 vd.; Tuna-Nörling 1995, 3-51, 108.

118 Tuna-Nörling 1996; Güngör 2004, 121-131; Hasdağlı 2010, 533.

119 Voigtländer 1982, 101.

120 Tuna-Nörling 2002, 161-231.

121 Gasser 1990, 100; Ephesos'un Klasik Dönem Attika seramikleri hakkında çok az bilgiye sahibiz. Bununla birlikte, Arkaik Döneme kıyasla az sayıda oldukları belirtilmektedir bkz. Trinkl 2013, 189-202.

122 Günata 2021, 11-47.

123 Trinkl 2013, 189-202.

124 McDonald 1979, 126.

125 Boardman 1958/59, 152 vd.

126 Tuna-Nörling 1996; Hasdağlı 2010, 533.

127 Günata 2021, 11-47.

128 Eski Smyrna yerel siyah firnisli seramikleri için bkz. Cook 1965b, 143-153; Klazomenai yerel siyah firnisli seramikleri için bkz. Hasdağlı - Zeren 2012, 115-124; Hasdağlı 2012, 119-164; Hasdağlı 2018, 103-129; Hasdağlı 2019, 59-74. Diğer yerleşimlerdeki yerel siyah firnisli üretim için bkz. Berlin - Lynch 2002, 167-178; Scherrer - Trinkl 2006, 211 vd.; Heinze 2014, 313-318; Hasdağlı 2017, 42-66.

129 Cook 1965b,143; Boardman 1979, 36; Macdonald 1981, 159-168.

Lebedos'ta sadece yüzey araştırmalarında bile Attika seramiklerinin ele geçmiş olması, İonia genelinde bu grubun bilinenden çok daha yaygın olması gerektiğini düşündürmektedir.

Lebedos Attika ithallerinin büyük bir kısmı akropolisin merkezi konumundaki temenos alanının kuzeyindeki plankarelerden ele geçmiştir (Lev. 5). Söz konusu malzemenin yoğun olarak bu alandan ele geçmesi ise buradaki arazinin her yıl sürülmesi ile ilişkilidir. Burada değerlendirilen örnekler, akropolisin diğer alanlarında da kazı çalışmaları yapılması halinde, benzer malzemenin açığa çıkarılacağına işaret etmektedir.

Bu çalışma kapsamında değerlendirilen siyah firisli Attika seramikleri, Lebedos'tan ele geçen ve yayınlanmak suretiyle bilim dünyasına tanıtılan ilk buluntu grubunu oluşturmaktadır. Bu seramik grubu, kazısı yapılmadığı için bilinmezlikleri çok olan Lebedos hakkında yeni bilgiler sunmasının yanı sıra, Attika ithalatının Anadolu'daki yayılım alanını tespit etmeye yönelik çalışmalar için de yeni veriler oluşturacak niteliktedir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi Lebedos'un erken dönem tarihi hakkında büyük bir boşluk bulunmaktadır. Burada değerlendirdiğimiz 5. yüzyıl Attika ithallerinin temsil ettiği zaman dilimi içindeki kent durumu hakkında, Delos Birliğinin vergi listelerinde yer alması dışında dikkate değer bilgiye sahip değiliz. Bu nedenle burada incelediğimiz Attika ithalleri kentin hiç bilinmeyen bir dönemine bir nebze de olsa yeni verilerle ışık tutacaktır. Lebedos'un 5. yüzyılda Pers tehdidine karşı oluşturulan Delos Birliğine üye olduğu bilgisinden hareketle, Perslere karşı diğer İon kent devletleriyle ortak tavır sergilediği ve en azından bu süreçte vergi ödeyebilecek ekonomik koşullara sahip olduğu anlaşılmaktadır. Her ne kadar başlangıçta üç talent olan vergi tutarı daha sonra bir talente düşürülmüş olsa da, Birliğin üyeleri arasında bir talentten daha az vergi ödeyenlerin de bulunması, Lebedos'un en fakir üyeler kategorisinde olmadığını, kendi kendine yetebilen bir kent olabileceğini düşündürmektedir¹³⁰. Nitekim yüzey buluntuları arasında, Attika ithallerinin yanı sıra Ege dünyasındaki çeşitli merkezlere ait ticari amphora parçalarının da gözlemlenmiş olması¹³¹, bu görüşü destekler. Burada değerlendirdiğimiz ve çoğunluğunu 5. yüzyıl örneklerinin oluşturduğu Attika ithalleri, İonia Ayaklanması ve sonrasındaki süreçte yerleşimdeki insan faaliyetlerinin kesintiye uğramadan devam ettiğini göstermesi açısından ayrıca çok önemlidir¹³².

Sonuç olarak, bu çalışmada değerlendirilen Attika üretimi siyah firisli seramik parçaları ile çalışma kapsamına dahil etmediğimiz gövde ve kulp parçalarından hareketle; MÖ 5. ve 4. yüzyıllarda, Attika ithallerini elde edebilecek ekonomik güce ve organizasyona sahip Lebedos sakinlerinin, günlük pratikleriyle çağın ihtiyacına ve moda anlayışına uyum sağlayacak şekilde yaşamlarını sürdürmüş olduğu anlaşılmaktadır.

130 Ager 1998, 8-9.

131 Yüzey araştırmaları esnasında, Samos, Khios, Klazomenai tipi amphora parçaları gözlemlenmiştir. Benzer veriler Tuna ve Balaban-Uğur tarafından da kayıt altına alınmıştır bkz. Tuna 1985, 215; Balaban-Uğur 2019, 119 vd.

132 Ürkmez-Mersinalanı mevkiinde gerçekleştirilen sondaj ve kurtarma kazılarında ele geçirilen seramikler arasında da Balaban-Uğur tarafından 5. yüzyıla tarihlendirilen örnekler bulunmaktadır bkz. 2019, 103-107, 109, 163.

KATALOG

Kat. No. 1. C Tipi Sade (Düz) Dudaklı Kyliks Ağız-Gövde Parçası (Lev. 1.1, 3.1)

Bulutnu Yeri: O14 Plankaresi/2017, Ağız Çapı: 18.6cm., Korunan Yükseklik: 2.6cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. Sade dudaktan gövdeye kesintisiz geçiş, dışbükey profilli gövde.

Kat. No. 2. C Tipi Sade (Düz) Dudaklı Kyliks Kaide Parçası (Lev. 1.2, 3.2)

Bulutnu Yeri: N11 Plankaresi, 2017, Kaide Çapı: 6.7cm, Korunan Yükseklik: 1.3cm., Katkısız hamur, parlak siyah firnisli. Torus profilli kaidenin üst yüzü firnisli, yan yüzü ve oturma düzlemi rezerve, altında kalın firnis çember.

Kat. No. 3. C Tipi İçbükey Dudaklı Kyliks Ağız-Gövde Parçası (Lev. 1.3, 3.3)

Bulutnu Yeri: M11 Plankaresi, 2017, Ağız Çapı: 14.2cm., Korunan Yükseklik: 2.8cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. Hafif dışa çekik ağız kenarı, içbükey dudaktan gövdeye keskin geçiş, dışbükey profilli gövde.

Kat. No. 4. Acrocup Kaide Parçası (Lev. 1.4, 3.4)

Bulutnu Yeri: O11 Plankaresi, 2017, Kaide Çapı: 6.4cm, Korunan Yükseklik: 2.3cm., Katkısız hamur, parlak siyah firnisli. İçbükey profilli üst yüzden dışbükey profilli yan yüze keskin geçiş. Üst yüz firnisli, yan yüz, oturma düzlemi ve altı rezerve.

Kat. No. 5. Attika Tipi (A Tipi) Skyphos Kaide-Gövde Parçası (Lev. 1.5, 3.5)

Bulutnu Yeri: M12 Plankaresi, 2017, Kaide Çapı: 7.6cm, Korunan Yükseklik: 2.1cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. Dışbükey profilli halka kaideden gövdeye sert geçiş, yukarıya doğru genişleyen düz profili gövde.

Kat. No. 6. Kalın Kenarlı Cup-Skyphos Kaide Parçası (Lev. 1.6, 3.6)

Bulutnu Yeri: N11 Plankaresi, 2017, Kaide Çapı: 7cm, Korunan Yükseklik: 1.7cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. İçbükey profilli üst bölümden düz profilli alt bölüme keskin geçiş. Kaide altında firnis çemberler.

Kat. No. 7. Kalın Kenarlı Cup-Skyphos Ağız-Boyun Parçası (Lev. 1.7, 3.7)

Bulutnu Yeri: N10 Plankaresi, 2017, Ağız Çapı: 10.6cm, Korunan Yükseklik: 2.4cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli, dış yüzde dudak rezerve. Dışbükey profilli kalın dudak, içbükey profilli boyundan gövdeye sert geçiş. Aşağı doğru daralan dışbükey profilli gövde.

Kat. No. 8. Kalın Kenarlı Cup-Skyphos Ağız Parçası (Lev. 1.8, 3.8)

Bulutnu Yeri: M11 Plankaresi, 2018, Ağız Çapı: 10.6cm, Korunan Yükseklik: 1.2cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. Dışbükey profilli kalın dudak.

Kat. No. 9. Kalın Kenarlı Cup-Skyphos Ağız-Boyun Parçası (Lev. 1.9, 3.9)

Bulutnu Yeri: N11 Plankaresi, 2017, Ağız Çapı: 12.4cm, Korunan Yükseklik: 2.7cm., Katkısız hamur, iç yüzey parlak siyah firnisli, dış yüzeyde firnis çok aşınmış. Dışbükey profilli kalın

dudak, içbükey profilli boyundan gövdeye sert geçiş. Aşağı doğru daralan dışbükey profilli gövde.

Kat. No. 10. Kalın Kenarlı Cup-Skyphos Kaide-Gövde Parçası (Lev. 1.10, 3.10)

Buluntu Yeri: O9 Plankaresi, 2019, Kaide Çapı: 6.2cm, Korunan Yükseklik: 1.7cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. İçbükey profilli üst bölümlü ve yivli halka kaide. Tondoda baskı tekniğiyle yapılmış iki palmet, kaide altında firnis çemberler.

Kat. No. 11. Stemless Ağız-Gövde Parçası (Lev. 1.11, 3.11)

Buluntu Yeri: O11 Plankaresi, 2018, Ağız Çapı: 13cm, Korunan Yükseklik: 2.4cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. Hafif dışa dönük sade ağız kenarı, içbükey dudaktan gövdeye keskin geçiş, dışbükey profilli gövde.

Kat. No. 12. Stemless Kaide Parçası (Lev. 1.12, 3.12)

Buluntu Yeri: O10 Plankaresi, 2017, Ağız Çapı: 9.2cm, Korunan Yükseklik: 1.6cm., Katkısız hamur, kaide üst ve alt yüzü siyah firnisli, yan yüzü rezerve. Dışbükey profilli halka kaidenin yan yüzünün üst kısmında yiv.

Kat. No. 13. Cup-Kantharos Ağız-Boyun Parçası (Lev. 1.13, 3.13)

Buluntu Yeri: N11 Plankaresi, 2017, Ağız Çapı: 10cm, Korunan Yükseklik: 3.1cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. Dışa sarkık kalınlaştırılmış ağız kenarı, aşağı doğru daralan içbükey profilli boyun.

Kat. No. 14. Bolsal Ağız-Gövde Parçası (Lev. 1.14, 3.14)

Buluntu Yeri: M10 Plankaresi, 2019, Ağız Çapı: 11cm, Korunan Yükseklik: 2.2cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli, firnis pul pul dökülmüş. Sade ağız kenarı, aşağı doğru daralan hafif dışbükey gövde.

Kat. No. 15. Bolsal Kaide-Gövde Parçası (Lev. 1.15, 3.15)

Buluntu Yeri: G5 Plankaresi, 2017, Kaide Çapı: 6.6cm, Korunan Yükseklik: 1.4cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. Hafif içbükey profilli gövde altından kaideye sert geçiş. Dışa açılan halka kaide. Oturma düzlemi firnisli, kaide altı rezerve.

Kat. No. 16. Tek Kulplu Kâse Ağız Parçası (Lev. 1.16, 3.16)

Buluntu Yeri: J 11 Plankaresi, 2017, Ağız Çapı: 12cm, Korunan Yükseklik: 1.5cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. Dışa doğru çok hafif genişleyen ağız kenarı, üst kısımda içe doğru hafif eğimli. İç yüzde ağız kenarından gövdeye sert geçiş.

Kat. No. 17. Dışa Çekik Ağızlı Kâse Ağız-Gövde Parçası (Lev. 2.17, 3.17)

Buluntu Yeri: M11 Plankaresi, 2019, Ağız Çapı: 14cm, Korunan Yükseklik: 1.9cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. Dışa çekik ağız kenarından dış bükey profilli gövdeye sert geçiş.

Kat. No. 18. Dışa Çekik Ağızlı Kâse Ağız-Gövde Parçası (Lev. 2.18, 3.18)

Buluntu Yeri: O14 Plankaresi, 2018, Ağız Çapı: 16.6cm, Korunan Yükseklik: 1.9cm., Katkısız

hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. Dışa çekik ağız kenarından aşağı doğru daralan düz profilli gövdeye sert geçiş.

Kat. No. 19. Sığ Gövdeli Dışbükey-İçbükey Profilli Kâse Parçası (Lev. 2.19, 3.19)

Buluntu Yeri: M-11 Plankaresi, 2018, Ağız Çapı: 10.8cm, Korunan Yükseklik: 3.1cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli, firnis aşınmış. İç çekik ağız kenarı. Dışbükey profilli dudaktan iç bükey profilli gövdeye geçişte ince yiv ve plastik bant. İçbükey profilli gövde.

Kat. No. 20. Küçük Kâse Parçası (Lev. 2.20, 3.20)

Buluntu Yeri: M11 Plankaresi, 2017, Ağız Çapı: 8.2cm, Kaide Çapı: 6.6cm., Yükseklik: 2.4cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey kahverengi-siyah alacalı firnisli. İç çekik ağız kenarı, dış bükey profilli gövde, halka kaide. Tondoda baskı tekniğiyle yapılmış iki palmet, kaide altında firnis çemberler.

Kat. No. 21. Küçük Kâse Parçası (Lev. 2.21, 3.21)

Buluntu Yeri: N10 Plankaresi, 2018, Ağız Çapı: 8cm, Korunan Yükseklik: 2.2cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. İç çekik ağız kenarı, dış bükey profilli gövde.

Kat. No. 22. Meyve Tabacağı Ağız-Gövde Parçası (Lev. 2.22, 3.22)

Buluntu Yeri: O11 Plankaresi, 2019, Ağız Çapı: 14.6cm, Korunan Yükseklik: 2cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. İç çekik ağız kenarından dış bükey profilli gövdeye sert geçiş.

Kat. No. 23. Meyve Tabacağı Ağız-Gövde Parçası (Lev. 2.23, 3.23)

Buluntu Yeri: M10 Plankaresi, 2019, Ağız Çapı: 16.9cm, Korunan Yükseklik: 1.8cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. İç çekik ağız kenarından dış bükey profilli gövdeye sert geçiş.

Kat. No. 24. Tabak Parçası (Lev. 2.24, 3.24)

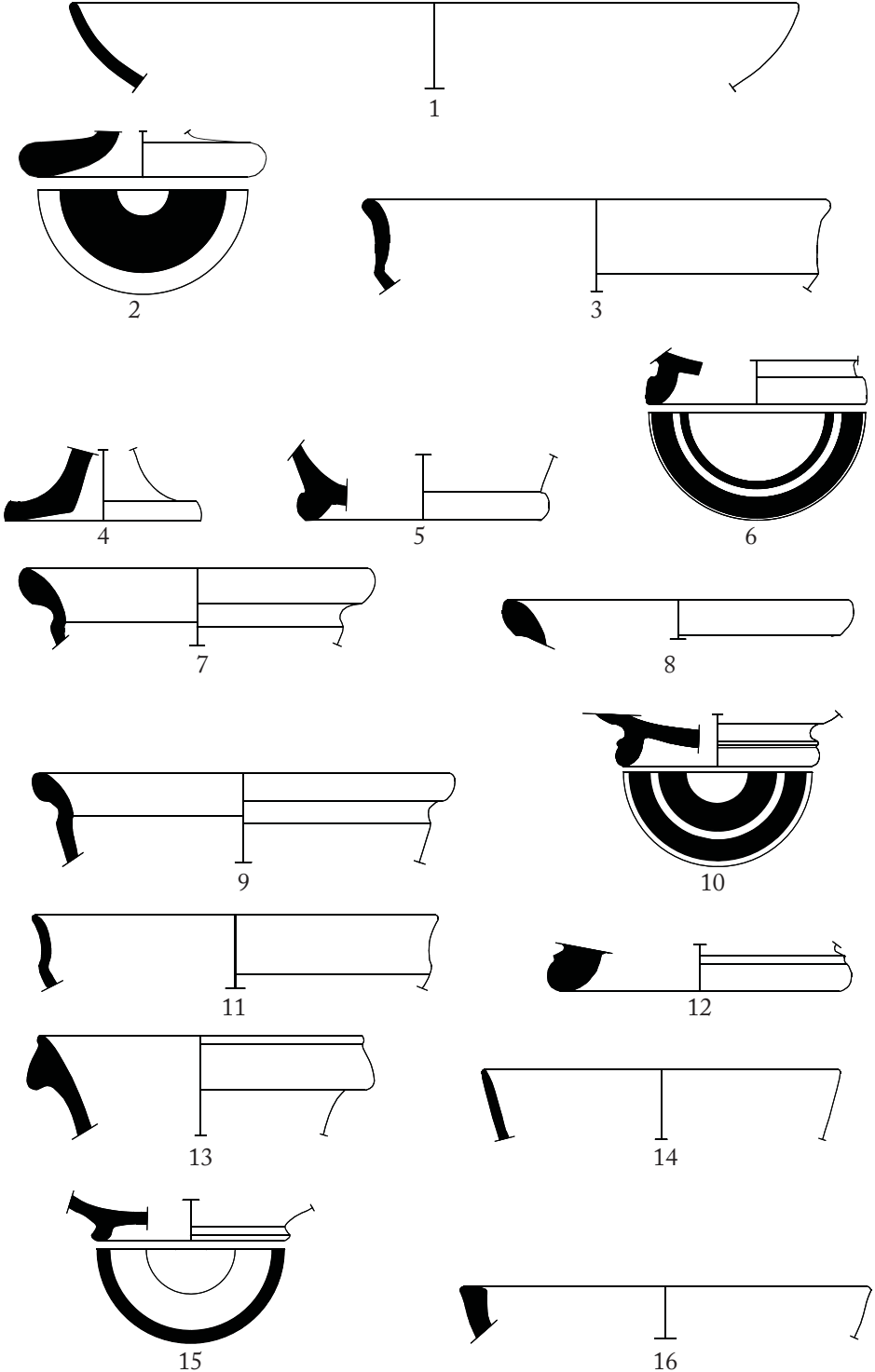
Buluntu Yeri: N11 Plankaresi, 2018, Ağız Çapı: 19.4cm, Kaide Çapı: 14.4cm, Yükseklik: 3.1cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli. Yuvarlatılmış ağız kenarından gövdeye geçişte ince yiv, içbükey-dışbükey profilli gövdeden halka kaideye sert geçiş.

Kat. No. 25. Balık Tabacağı Ağız-Gövde Parçası (Lev. 2.25, 3.25)

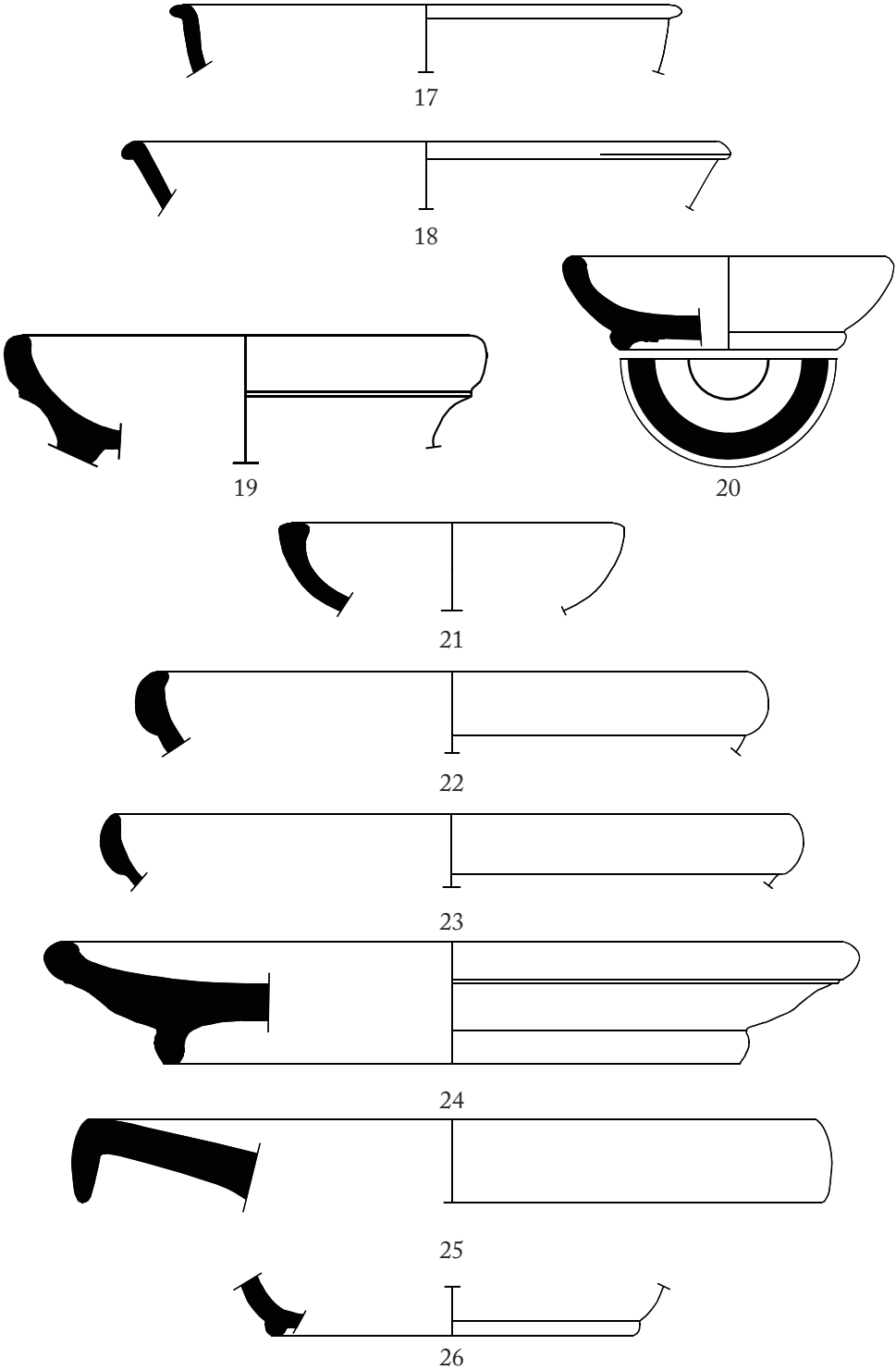
Buluntu Yeri: L15, 2017, Ağız Çapı: 16.6cm, Korunan Yükseklik: 1.9cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli, firnis pul pul dökülmüş. Aşağıya sarkık hafif dışbükey profilli dudaktan hafif içbükey profilli gövdeye sert geçiş.

Kat. No. 26. Mug Kaide-Gövde Parçası (Lev. 2.26, 3.26)

Buluntu Yeri: N10 Plankaresi, 2018, Kaide Çapı: 9cm, Korunan Yükseklik: 1.2cm., Katkısız hamur, iç ve dış yüzey parlak siyah firnisli, dış yüzeyde firnis pul pul dökülmüş. Dışbükey profilli gövdede dikey yivler, gövdeden kaideye sert geçiş. Düz profilli kaide aşınmış.

Levha 1

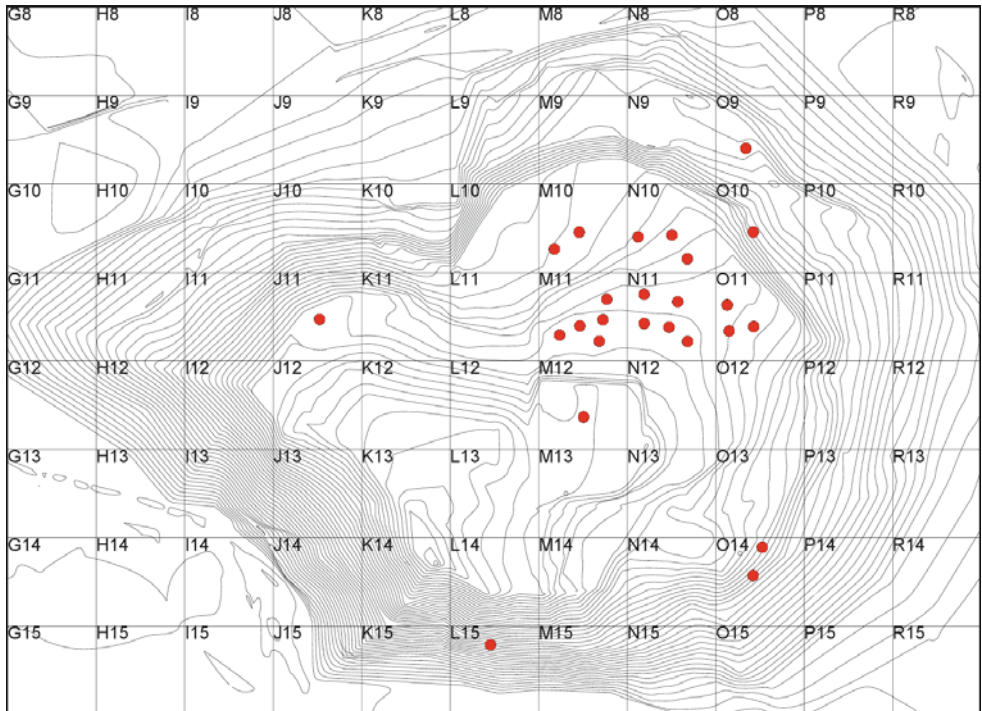
Levha 2

Levha 3

Levha 4

Levha 5

Kaynakça

Ager 1998

Ager, S. L., "Civic Identity in the Hellenistic World: The Case of Lebedos", GRBS 39, 5-21.

Akar-Tanrıver – Erdem 2020

Akar-Tanrıver, D.— Erdem, A. Ü. "Eski Smyrna-Bayraklı Höyüğü", İzmir Araştırmaları Dergisi 12, 97-109.

Alexandrescu 1978

Alexandrescu, P., La céramique de l'époque Archaique et Classique (VIIe-IVe s.) Histria IV, Bucharest.

Bailey 1940

Bailey, B. L., "The Export of Attic Black-Figure Ware", JHS 60, 60-70.

Balaban-Uğur 2019

Balaban-Uğur, D., "Lebedos Antik Kenti Ürkmez-Mersinaları Kurtarma Kazısından Ele Geçen Seramikler", (Yüksek Lisans Tezi – Adnan Menderes Üniversitesi), Aydın.

Balcer 1985

Balcer, J. M., "Fifth Century B. C. Ionia: A Frontier Redefined", REA 87, 31-42.

Bean 1995

Bean, G., Eskiçağda Ege Bölgesi (çev. İ. Delemen), İstanbul.

Beazley 1944

Beazley, J. D., Potter and Painter in Ancient Athens, Proceedings of the British Academy 30, London.

Berlin – Lynch 2002

Berlin, A. M. — Lynch, K., "Going Greek: Atticizing Pottery in the Achaemenid World", Studia Troica 12, 167-178.

Berlin 2002

Berlin, A. M., "Ilion before Aleksander: A Fourt Century B.C. Ritual Depozit", Studia Troica 12, 131-166.

Bloesch 1940

Bloesch, H., Formen attischer Schalen von Exekias bis zum Ende des Strengen Stils, Bern.

Blondé 1985

Blondé, F., "Un remblai Thasien du IV. Siécle avant notre ère", BCH 109, 281-344.

Boardman 1958/59

Boardman, J., "Old Smyrna: The Attic Pottery", BSA 53/54, 152-181, Pl. 31-44.

Boardman 1979

Boardman J., "The Athenian Pottery Trade", Expedition Magazine 21, No. 4, 33-39.

Boardman 1980

Boardman, J., The Greeks Overseas, London.

Boulter 1953

Boulter, C., "Pottery of the Mid-Fifth Century from a Well in the Athenian Agora", Hesperia 22, 59-115, Pl. 21-41.

Boulter 1957

Boulter, C., "Pottery from the Pericleon Athens", *Archaeology* 10, 191-197.

Boulter 1963

Boulter, C. G., "Graves in Lenormant Street, Athens", *Hesperia* 32, 113-137.

Bulut 2009

Bulut, H., "The Destruction Date of the Bulla Archive at Daskyleion Reconsidered: The Evidence from the Black-Glazed and Partially-Glazed Pottery", *ÖJh*, 78, 55-67.

Cook 1958/59

Cook, J. M., "Old Smyrna, 1948-1951", *BSA* 53/54, 1-34.

Cook 1959

Cook, R. M., "Die Bedeutung der bemalten Keramik für griechischen Handel", *JdI* 74, 114-123.

Cook 1961

Cook, J. M., "The Problem of Classical Ionia", *PCPhS* 187, No. 7, 9-18.

Cook 1965a

Cook, J. M., "Old Smyrna: Ionic Black Figure and Other Sixth-Century Figured Wares", *BSA* 60, 114-142.

Cook 1965b

Cook, J. M., "Old Smyrna: Fourth-Century Black Glaze", *BSA* 60, 143-153.

Cook 1989

Cook, R. M., "The Francis-Vickers Chronology", *JHS* 109, 164-170.

Corbett 1949

Corbett, P. E., "Attic Pottery of the Later Fifth Century from the Athenian Agora", *Hesperia* 18, 298-351.

Coşkun – Çevirici-Coşkun 2020

Coşkun, G. – Çevirici-Coşkun, F., "Lebedos ve Territoryumu 2019 Yılı Arkeolojik Yüzey Araştırması", *Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Teori ve Araştırmalar*, Ankara, 571-594.

Coşkun 2004

Coşkun, G., "Daskyleion'da Bulunan MÖ 5. Yüzyıl Siyah Firnisli Attika Seramikleri", *Olba* 10, 89-134, Lev. 13-20.

Coşkun 2006

Coşkun, G., "Daskyleion'da MÖ 4. Yüzyıl Siyah Firnisli Attika Seramikleri", *Olba* 13, 83-114.

Coşkun 2010

Coşkun, G., "Attic Pottery from Seyitömer Höyük", *TÜBA-AR* 13, 61-76.

Coşkun 2019

Coşkun, G., "Lebedos ve Territoryumu Arkeolojik Yüzey Araştırması, 2017", 36. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 2. Cilt, 89-108.

Coşkun 2020

Coşkun, G., “Lebedos ve Territoryumu Arkeolojik Yüzey Araştırması, 2018”, 37. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 2. Cilt, 141-155.

Crowfoot – Crowfoot – Kenyon 1957

Crowfoot, J. W. – Crowfoot, G. M. – Kenyon, K. M., *The Object from Samaria*, London.

De Vries 1977

De Vries, K., “Attic Pottery in the Achaemenid Empire”, *AJA* 81/ 4, 544-548.

De Vries 1997

De Vries, K., “The Attic Pottery from Gordion”, In: J. H. Oakley et. al. (eds.), *Athenian Potters and Painters, The Conference Proceedings, Oxbow Monograph 67*, Oxford, 447-455.

Ersoy – Koparal 2015

Ersoy, Y. E.– Koparal, E., “İzmir İli, Urla ve Seferihisar İlçeleri Arkeolojik Yüzey Araştırması, 2013 Yılı Çalışmaları”, 32. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 1. Cilt, 47-68.

Ersoy 2004

Ersoy, Y. E., “Klazomenai: 900-500 B.C. History and Settlement Evidence”, A. Moustaka et al. (eds.), *Klazomenai, Teos and Abdera: Metropoleis and Colony Proceedings of the International Symposium held at the Archaeological Museum of Abdera, 20-21 October 2001, Thessaloniki*, 43-76.

Ersoy 2007

Ersoy, Y. E., “Notes on History and Archaeology of Early Clazomenae”, *Milesische Forschungen*, Band 5, 149-178.

Ersoy 2014

Ersoy, Y. E., “Klazomenai’da Tunç Çağı’ndan Arkaik Dönem Sonuna Kadar Yerleşim Düzenleri ve Değişimleri: Siyasi, Sosyal ve Çevresel Etkiler”, *Yerleşim Sistemleri ve Mekan Analizi, Tematik Arkeoloji Serisi 1*, 257-280.

French 1957

French, A., “Solon and the Megarian Question”, *JHS* 77/2, 238-246.

Gasser 1990

Gasser, A., *Die korinthische und attische Importkeramik vom Artemision in Ephesos*, *Forschungen in Ephesos XII/1*, Wien.

Görkay 1999a

Görkay, K., “Batı Anadolu’ya Korinth ve Attika Siyah Figür Seramiğinin İthali, Dağılımı ve Değerlendirmesi”, (Doktora Tezi-Ankara Üniversitesi), Ankara.

Görkay 1999b

Görkay, K., “Attic Black-Figure Pottery from Daskyleion”, *Asia Minor Studien* 34, 1-100.

Görkay 2020

Görkay, K., “Corinthian, Attic Black Figure and Red Figure Pottery from Sinope”, *Anadolu/Anatolia* 46, 347-453.

Günata 2021

Günata, G., “Klaros Artemis Sektöründen Siyah Firnisli Attika Seramikleri”, *Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsü Dergisi*, 01, 27-47.

Güngör 2004

Güngör, Ü., “The History of Klazomenai in the Fifth Century and the Settlement on the Island”, In: A. Moustaka et al. (eds.), *Klazomenai, Teos and Abdera: Metropoleis and Colony Proceedings of the International Symposium held at the Archaeological Museum of Abdera, 20-21 October 2001, Thessaloniki*, 121-131.

Hamdorf 1976

Hamdorf, F.W., “Schichtfunde der Grabung 1967/68”, In: W. Hoepfner (ed.), *Kerameikos X, Das Pompeion und seine Nachfolgerbauten*, Berlin, 196-223.

Hasdağlı – Zeren 2012

Hasdağlı, İ. – Zeren, M., “Klazomenai Kazıları Işığında Yerel Üretim Siyah Firnisli Cup-Skyphoslar Üzerine Bazı Gözlemler”, *Işık Şahin (ed.), İsmail Fazlıoğlu Anı Kitabı*, Edirne, 115-124.

Hasdağlı 2010

Hasdağlı, İ., *Klazomenai HBT Sektörü Klasik Dönem Tabakalarının Değerlendirilmesi*, (Doktora Tezi-Ege Üniversitesi), İzmir.

Hasdağlı 2012

Hasdağlı, İ., “The Assesment of the 4th. Century B.C. Finds from Three Wells Uncovered at Clazomenae HBT (Hamdi Balaban Tarlası) Sector, Olba 20, 119-164.

Hasdağlı 2017

Hasdağlı, İ., “Bir Deneme Parçası Işığında Doğu Thrakia’da Attika Taklidi Siyah Firnisli Seramik Üretimi”, *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 7, Sayı 13, 42-66.

Hasdağlı 2018

Hasdağlı, İ., “The Black-Glazed Pottery from Clazomenae”, In: R. G. Gürtekin-Demir et al. (eds.), *Archaic and Classical Western Anatolia: New Perspectives in Ceramic Studies. In memoriam Prof. Crawford H. Greenewalt Jr. Proceedings of the Second KERAMOS International Conference at Ege University, Izmir, 3-5 June, 2015, Colloquia Antiqua 19, Leuven/Paris/Bristol, CT, 2018*, 103-129.

Hasdağlı 2019

Hasdağlı, İ., “Eski Smyrna ve Klazomenai’den M.Ö. 4. Yüzyıl Seramikleri ve Bunların İzmir Körfezi’ndeki Dağılımı”, H. Göncü, A. Ersoy, D. S. Akar-Tanrıver (eds.), *Smyrna/İzmir Kazı ve Araştırmaları III*, İstanbul, 59-74.

Heinze 2014

Heinze, L., “Attic Imports and their Influence on the Production of Local Fine-Ware in Late Classical and Early Hellenistic Priene, Ionnina 2009, Athens, 313-318.

Jehasse 1978

Jehasse, L., *Salamine de Chypre VIII, La céramique à vernis noir du rempart méridional*, Paris.

Kinns 1989

Kinns, P. "Ionia: The Pattern of Coinage during the last Century of the Persian Empire", REA 91, 183-193.

Knigge 1976

Knigge, U., Der Südhügel. Kerameikos. Ergebnisse der Ausgrabungen IX, Berlin.

Knigge 2005

Knigge, U., Kerameikos. Ergebnisse der Ausgrabungen. XVII, Munich.

Kourouniotes – Thompson 1932

Kourouniotes, K.—Thompson, H. A., "The Pnyx in Athens", Hesperia 1, 90-217.

Kunisch 2016

Kunisch, N., Die Attische Importkeramik. Milet, Funde aus Milet, Bd. 5, Teil 3, Berlin/Boston.

Lynch – Matter 2014

Lynch, K.—Matter, S., "Trade of Athenian Figured Pottery and the Effects of Connectivity", In: J. H. Oakley (ed.), Athenian Potters and Painters, Vol. III, (Oxford), 107-115.

Lynch 2016

Lynch, K. M. "Gordion Cups and other Attic Black-Figure Cups at Gordion in Phrygia", In: T.H. Carpenter et al. (eds.), The Consumers' Choice: Uses of Greek Figure Pottery, Boston, 41-63.

Macdonald 1979

Macdonald, B. R. "The Distribution of Attic Pottery from 450 to 375 B.C., The Effects of Politics on Trade, (University of Pennsylvania, PhD Diss.).

Macdonald 1981

Macdonald, B. R. "The Emigration of Potters from Athens in the Late Fifth Century BC., and Its Effect on the Attic Pottery Industry", AJA 85, 159-168.

Meriç 1990

Meriç, R., "1988 Yılı İzmir, Manisa İlleri Arkeolojik Yüzey Araştırması", 7. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 361-366.

Miller 1974

Miller, S. G., "Menon's Cistern", Hesperia 43, 194-245.

Morgan 1988

Morgan, C., "Corinth, the Corinthian Gulf and Western Greece during the Eighth Century BC", BSA 83, 313-338.

Niemeier 1999

Niemeier, W. D., "Die Zierde Ioniens", AA , 374-409.

Özbay 2004

Özbay, F., "The History and Archaeology of Klazomenai in the Fourth Century BC and the Settlement at Chyton", In: A. Moustaka et al. (eds.), Klazomenai, Teos and Abdera: Metropoleis and Colony Proceedings of the International Symposium held at the Archaeological Museum of Abdera, 20-21 October 2001, Thessaloniki, 133-159.

Özbay 2006

Özbay, F., Klazomenai'deki MÖ 4. Yüzyıl Yerleşimi, (Doktora Tezi-Ege Üniversitesi), İzmir.

Özbay 2010

Özbay, F., "Klazomenai'deki MÖ 4. Yüzyıl Yerleşiminde Açığa Çıkarılan Prostash Evlerin Kökeni ve Gelişimi", *Olba XVIII*, 107-124.

Özer 2004

Özer, B., "Clazomenian and Related Black-Figured Pottery from Klazomenai: Preliminary Observations", In: A. Moustaka et al. (eds.), *Klazomenai, Teos and Abdera: Metropoleis and Colony Proceedings of the International Symposium held at the Archaeological Museum of Abdera, 20-21 October 2001, Thessaloniki*, 199-219.

Özer 2006

Özer, B., Klazomenai Siyah Figür Seramiği, (Doktora Tezi-Ege Üniversitesi), İzmir.

Papaspyridi-Karusu 1937

Papaspyridi-Karusu, S., "Sophilos", *AM* 62, 111-131.

Payne 1931

Payne, H., *Necrocorinthia. A Study of Corinthian Art in the Archaic Period*, Oxford.

Richter 1904/05

Richter, G. M. A., "The Distribution of Attic Vases", *BSA* 11, 224-242.

Robinson 1950

Robinson, D. M., *Vases Found in 1934 and 1938, Excavation at Olynthus XIII*, London.

Rotroff 1983

Rotroff, S. I., "Three Cistern Systems on the Kolonos Agoraios", *Hesperia* 52, 257-297.

Schaeffer – Ramage – Greenewalt 1997

Schaeffer, J. S. —Ramage, N.—Greenewalt, C. H., *The Corinthian, Attic, and Lakonian Pottery from Sardis*, *SardisMon.* 10, Cambridge.

Scherrer – Trinkl 2006

Scherrer, P.—Trinkl, E. *Die Tetragonos Agora in Ephesos: Grabungsergebnisse von archaischer bis in byzantinische Zeit - ein Überblick. Befunde und Funde klassischer Zeit, Forschungen in Ephesos 13. 2*, Wien.

Shear 1939

Shear, T. L., "The Campaign of 1938", *Hesperia* 8, 201-246.

Shear 1970

Shear, T. L., "The Monument of the Eponymous Heroes in the Athenian Agora", *Hesperia* 39, 145-222, Pl. 41-58.

Sparkes – Talcott 1970

Sparkes, B. A. – Talcott, L., *Black and Plain Potter of the 6th, 5th and 4th Centuries B.C., The Athenian Agora 12*, Princeton.

Talcott 1936

Talcott, L., "Vases and Kalos-Names from an Agora Well", *Hesperia* 5, 333-354.

Tanrıver vd. 2017

Tanrıver, C.—Akat-Özenir, S.— Akar-Tanrıver, D. S.— Erdem, A. Ü.— Erdoğan, A. “Eski Smyrna (Bayraklı Ören Yeri/Tepekule) Kazısı 2014-2015”, 38. Kazı Sonuçları Toplantısı, 3. Cilt, Ankara, 95-114.

Thompson 1954

Thompson, D. B., “Three Centuries of Hellenistic Terracottas”, *Hesperia* 23, 72-107, Pl. 18-24.

Tölle-Kastenbein 1974

Tölle-Kastenbein, R., *Das Kastro Tigani. Die Bauten und Funde griechischer, römischer und byzantinischer Zeit, Samos XIV*, Bonn.

Trinkl 2013

Trinkl, E., “Classical Black-Glazed Imports to Western Asia Minor”, In: A. Tsingarida, D. Viviers (eds.), *Pottery Markets in the Ancient Greek World (8th.-1st. Centuries B.C.)*, Proceedings of the International Symposium Held at the Université libre de Bruxelles 19-21 June 2008, Bruxelles, 189-202.

Tuna 1985

Tuna, N., “İonia ve Datça Yarımadası Arkeolojik Yüzey Araştırmaları, 1984”, 3. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 209-225.

Tuna-Nörling 1993

Tuna-Nörling, Y., “Phokaia Attika Seramiğinden Seçmeler”, *Arkeoloji ve Sanat*, 59, 16-27.

Tuna-Nörling 1995

Tuna-Nörling, Y., *Die Ausgrabungen von Alt-Smyrna und Pitane, Die attische-schwarzfigurige Keramik und der attische Keramikexport nach Kleinasien*, *IstForsch Band 41*, Tübingen.

Tuna-Nörling 1996

Tuna-Nörling, Y., *Die Attische Keramik aus Klazomenai*, *Saarbrücker Studien zur Archäologie und alten Geschichte II*, Saarbrücker.

Tuna-Nörling 1999

Tuna-Nörling, Y., *Daskyleion I. Die attische Keramik*, İzmir.

Tuna-Nörling 2002

Tuna-Nörling, Y., “Attische Keramik aus Phokaia (Eski Foça)”, *AA 1. Halbband 2002*, 161-231.

Vanderpool 1946

Vanderpool, E., “The Rectangular Rock-Cut Shaft”, *Hesperia* 15, 265-336.

Voigtländer 1982

Voigtländer, W., “Funde aus der Insula westlich des Buleuterion in Milet”, *IstMitt* 32, 30-173.

Williams 1979

Williams II, C. K., “Corinth, 1978: Forum Southwest”, *Hesperia* 48, 105-144, Pl. 41-52.

Young 1951

Young, R. S., “Sepulturae Intra Urbem”, *Hesperia* 20, 67-134.

Seleucia | Sayı XIV | Mayıs 2024

A Comment on the Two Mold-Blown Glass Vessels from Anatolia: Christian Affiliations in Roman Imperial Glass

Anadolu Buluntusu Kalıba Üfleme İki Cam Vazo Konusunda Bir Yorum: Roma İmparatorluk Dönemi Camculuğunda Hıristiyanlıkla İlgili Çağrışımlar
Emel Erten – Güven Sevencan
11

Isaura Territoriumu'ndan Yeni Bir Yazıt
A New Inscription From Isaura's Territorium
Osman Doğanay - Murat Aydaş
23

2017-2019 Lebedos Yüzey Araştırmalarında Ele Geçen Siyah Firnisli Attika Seramikleri
Attic Black-Glazed Pottery from Lebedos Discovered During Archaeological Surveys from 2017 to 2019
Figen Çevirici-Coşkun
31

Ahlat Müzesi'nden Bir Grup Urartu Eseri
A Group of Urartian Artifacts from Ahlat Museum
Bilcan Gökke - Mikail Ercek - İlhan Kılıç
65

Sinop Balatlar Kilisesi Kazılarında Ele Geçen Herakleia Pontika Amphora Buluntuları
Heracleia Pontica Amphorae from Sinop Balatlar Church Excavations
Gülseren Kan Şahin – Ebru Batmaz
85

Yeni Arkeolojik Araştırmalar Işığında Avanos ve Çevresi: Geç Hellenistik Dönem'den Geç Antik Çağ'a
Avanos and its Environs in the Light of Recent Archaeological Research: From the Late Hellenistic Period to Late Antiquity
Handan Yıldızhan
119

Trade Relations of Tarsus in the Light of Amphora Finds: From Roman Imperial Period to Late Antiquity
Amphoralar Işığında Tarsus'un Ticari İlişkileri: Roma İmparatorluk Dönemi ve Geç Antik Çağlar
Erkan Alkaç
149

British Museum'da Bulunan Phryg Başlıklı ve Yaşmaklı Bir Büst
The Bust with Phrygian Cap and Yashmak in the British Museum
Meral Hakman
167

Eminler Höyük Erken Tunç Çağı III Seramik Buluntuları ve MÖ III. Binyıl Sonlarında Karaman Ovası
Eminler Höyük Early Bronze Age III Pottery and Karaman Plain at the End of the 3rd Millennium BC
Yalçın Kamış – Tuğçe Şener
187

A Stamped Rhodian Amphora from the British Museum: A New Eponym-Fabricant Couple
British Museum'dan Mühürlü Bir Rhodos Amphorası: Yeni Bir Yönetici-Üretici Çifti
Erkan Alkaç – Handegül Canlı
217

Sisan Höyük'ten Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri
Hellenistic and Roman Pottery from Sisan Höyük
Hatice Körsulu – Cemile Gültekin
229

Koloe (İzmir-Kiraz) Buluntusu Roma Heykeltıraşlık Eserleri Üzerine Yorumlar
Comments on the Roman Sculpture from Koloe (Kiraz - İzmir)
Ali Özkan
273

Büyük Deller Hellenistik Dönem Seramikleri Üzerine Ön Değerlendirmeler
Preliminary Analysis of the Hellenistic Pottery from Büyük Deller
Burcu Tüysüz - Işıl Demirtaş - Pınar Çaylı
297

Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium
A Group of Terracotta Unguentaria from Akşehir Nasreddin Hodja Archaeology and Ethnography Museum
Nizam Abay – Cüneyt Öz
329

ISSN 2148-4124

ISBN 978-625-6925-52-6

9 786256 925526

